

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

ARREST

van 11 september 2018 met nummer RvVb/A/1819/0036
in de zaak met rolnummer 1617-RvVb-0259-A (I) en 1617-RvVb-0276-A (II)

Verzoekende partijen (I) de nv **ECLAIR**

(II)

1. de heer **Georges A.J.M.G. CORNET D'ELZIUS**
2. de heer **Paul J.M.M.G. CORNET D'ELZIUS**
3. mevrouw **Christine F.M.G. CORNET D'ELZIUS**
4. de heer **François P.M.G. CORNET D'ELZIUS**

beiden vertegenwoordigd door advocaten Jan BOUCKAERT, Bastiaan SCHELSTRAETE en Emma HOLLEMAN met woonplaatskeuze op het kantoor te 1000 Brussel, Loksumstraat 25

Verwerende partij **DE GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE AMBTENAAR** van het departement RUIMTE VLAANDEREN, afdeling Vlaams-Brabant

vertegenwoordigd door advocaat Philippe DECLERCQ met woonplaatskeuze op het kantoor te 3320 Hoegaarden, Gemeenteplein 25

I. BESTREDEN BESLISSING

De verzoekende partijen vorderen elk afzonderlijk met een aangetekende brief van 19 december 2016 de vernietiging van de beslissing van de verwerende partij van 28 oktober 2016.

De verwerende partij heeft aan de cvba ECOPOWER (hierna de aanvrager) een stedenbouwkundige vergunning verleend voor het bouwen van vier windturbines met een vermogen van maximaal 3400 kW per windturbine, een maximale tiphoogte van 150m en een rotordiameter van maximaal 114m.

De bestreden beslissing heeft betrekking op de percelen gelegen te 1730 Asse, Z5 Mollem ZN en met als kadastrale omschrijving afdeling 3, sectie B, nummers 199G, 220B, 225S, 225T, 236C, 255G, 256G.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

De verwerende partij dient een antwoordnota en het administratief dossier in. De verzoekende partijen dienen een wederantwoordnota in. De verwerende partij dient een laatste nota in.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 24 april 2018.

Advocaat Bastiaan SCHELSTRAETE voert het woord voor de verzoekende partijen. Advocaat Lien SCHEERLINCK *loco* advocaat Philippe DECLERCQ voert het woord voor de verwerende partij.

Het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (DBRC-decreet) en het besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (Procedurebesluit) zijn toegepast.

De artikelen 37 en 38 DBRC-decreet zijn van toepassing zoals gewijzigd door het decreet van 9 december 2016.

III. SAMENVOEGING

De procedures gekend onder de rolnummers 1617-RvVb-0259-A (I) en 1617-RvVb-0276-A (II) hebben beiden betrekking op dezelfde bestreden beslissing. De verzoekende partijen ontwikkelen ten dele gelijklopende middelen.

Met toepassing van artikel 11 Procedurebesluit worden de twee zaken om proceseconomische redenen en gegeven de evidente verknochtheid samengevoegd.

IV. FEITEN

1.

Op 13 juli 2012 (datum van het ontvangstbewijs) dient de aanvrager bij de verwerende partij een aanvraag in voor een stedenbouwkundige vergunning voor *“de bouw van vier windturbines met een normaal vermogen van maximaal 3400 kW per windturbine, een maximale tiphoogte van 150m en een rotordiameter van maximaal 114m”*.

De percelen zijn, volgens de bestemmingsvoorschriften van het bij koninklijk besluit van 7 maart 1977 vastgesteld gewestplan ‘Halle – Vilvoorde - Asse’, gelegen in agrarisch gebied.

Het projectgebied ligt ook binnen de afbakening van het provinciaal RUP “Afbakening Kleinstedelijk Gebied Asse”, goedgekeurd bij ministerieel besluit van 28 juni 2016.

Tijdens het openbaar onderzoek, georganiseerd van 5 oktober tot en met 5 november 2012, worden zeven bezwaarschriften ingediend.

De dienst Waterlopen van de provincie Vlaams-Brabant adviseert op 12 oktober 2012 adviseert voorwaardelijk gunstig.

Het departement Landbouw en Visserij, afdeling Duurzame Landbouwonwikkeling, adviseert ongunstig op 15 oktober 2012.

Het Agentschap Onroerend Erfgoed Vlaams Brabant adviseert voorwaardelijk gunstig op 17 oktober 2012.

De verwerende partij verleent op 6 februari 2013 een stedenbouwkundige vergunning. De Raad vernietigt met een arrest van 5 juli 2016 nummer RvVb/A/1516/1331 voormelde beslissing van 6 februari 2013. De Raad oordeelt dat de overeenstemming met de goede ruimtelijke ordening kennelijk onzorgvuldig werd beoordeeld.

2.

De verwerende partij herneemt het dossier en verleent op 28 oktober 2016 een stedenbouwkundige vergunning. De verwerende partij beslist:

“ ...

WATERTOETS

Overeenkomstig artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 en latere wijzigingen betreffende het integraal waterbeleid dient de aanvraag onderworpen te worden aan de watertoets. Het Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 (BS 31/10/2006) en latere wijzigingen stelt nadere regels vast voor de toepassing van de watertoets. De aanvraag werd getoetst aan het watersysteem, aan de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid, en aan de bindende bepalingen van het bekkenbeheerplan.

Het advies van de dienst waterlopen van de provincie Vlaams-Brabant stelt het volgende: "Het voorwerp van de aanvraag grens niet rechtstreeks aan een waterloop. Volgens de overstromingskaart van Vlaanderen ligt enkel het perceel nr 256g in mogelijk overstromingsgevoelig gebied afkomstig van oppervlakkig afspoelend hemelwater.

Het schadelijk effect op de bescherming tegen wateroverlast en overstromingen kan beperkt worden door te voldoen aan de voorwaarden vermeld in de provinciale stedenbouwkundige verordeningen inzake afkoppeling van hemelwater afkomstig van dakvlakken en van verharde oppervlakken."

De betrachte 12 cm dikke steenslagverhardingen zijn waterdoorlatend. Voor deze verhardingen, conform de provinciale stedenbouwkundige verordening inzake afkoppeling van hemelwater afkomstig van verharde oppervlakten, dienen geen bijzondere maatregelen getroffen worden.

De dakoppervlakte van de aansluitcabine op elk van de 4 percelen bedraagt slechts 4,5 x 2,5 m. Voor een dakoppervlakte vanaf 50 m² moet, conform de provinciale stedenbouwkundige verordening inzake afkoppeling van hemelwater afkomstig van dakvlakken, een hemelwaterput en pomp voorzien worden. Gezien de oppervlakte slechts 11,25 m² bedraagt is dit niet vereist.

De aanvraag voldoet bijgevolg aan de watertoets.

MER-SCREENING

Het ontwerp komt niet voor op de lijst gevoegd als bijlage 1 van het Project-m e.r.-besluit, maar wel op de lijst gevoegd als bijlage II van de Europese richtlijn 85/337/EEG. Bijgevolg dient de vergunningverlenende overheid de aanvraag te screenen.

Een screening houdt in dat nagegaan wordt of het project, in het licht van zijn concrete kenmerken, de concrete plaatselijke omstandigheden en de concrete kenmerken van zijn potentiële milieueffecten, aanzienlijke milieueffecten kan hebben. Zo er aanzienlijke milieueffecten kunnen zijn, dan moet een milieueffectrapport worden opgemaakt.

De belangrijkste milieuaspecten van windturbines behoren tot de volgende disciplines, behandeld in deze screening/beslissing:

- Wonen (geluid- en slagschaduwhinder, veiligheid)
- Landschap
- Fauna en flora
- Water

Geluidshinder

Het bedrijventerrein staat op het gewestplan niet ingekleurd als industriegebied, maar als KMO zone. Bijgevolg geldt voor alle woningen in het woongebied rond het bedrijventerrein de strengste Vlaamse richtwaarde, zoals deze vermeld staan in de tabel onder de afdelingen 3b° en 4°, namelijk 44 dB(A) overdag en 39 dB(A) van 19u tot 7u. Een aantal woningen is

echter gelegen in het agrarisch gebied of het natuurgebied rondom het bedrijventerrein. Voor deze woningen gelden de Vlaremrichtwaarden die overeenkomen met de afdelingen 3a° en 5bis°, namelijk 48 dB(A) overdag en 43 dB(A) van 19u tot 7u.

Op pagina 4 van de geluidstudie worden vijf verschillende types windturbines opgesomd, waarvoor de studie gemaakt is. Er worden ook 16 relevante beoordelingspunten (van A tot P) gekozen in de omgeving waar het windturbine geluid berekend wordt volgens de methode beschreven in Vlareml — Bijlage 4 — F14. In de geluidstudie is het Klein hof te Bollebeek in de Terheideboslaan (beoordelingspunt P) het meest kritische punt. De hoeve wordt in de geluidstudie beschouwd als een bewoonde woning, waardoor van 19u tot 9u aan de geluidsnorm van 43 dB(A) moet voldaan worden. Daaraan kan voldaan worden indien het brongeluid van WT3 en WT4 minstens tot 99,5 dB(A) kan gereduceerd worden. Dit wordt samengevat in een tabel op pag. 21 van de geluidstudie (zie hieronder)

...

De uiteindelijk gekozen windturbine, Servion MM100, staat niet in deze lijst, maar heeft een brongeluid dat lager ligt dan dat van de bestudeerde windturbines. Het gegarandeerde brongeluid van de MM100 is bij vol vermogen 103,8 dB(A) en kan — indien nodig — 's avonds en 's nachts gereduceerd worden tot 98,5 dB(A). Dit is 1 dB(A) lager dan wat de geluidstudie in de vergunningsaanvraag nodig achtte om te voldoen aan de Vlaremrichtwaarden voor windturbinegeluid ter hoogte van de het Klein hof te Bollebeek. (beoordelingspunt P)

De milieuvergunning stelt in de bijzondere voorwaarde dat de 4 WTs uitgerust moeten worden met een geluidsreducerende modus, die garandeert dat op elk moment van de dag en de nacht de geluidsnormen gerespecteerd worden. Vermits de windturbines 's avonds en 's nachts in gereduceerde modus kunnen draaien waarbij het brongeluid beperkt wordt tot 98,5 dB(A), kan gegarandeerd worden dat het project altijd aan de Vlaremrichtwaarden voor windturbinegeluid kan voldoen, ook wanneer de hoeve in de toekomst permanent bewoond zou worden.

Slagschaduwhinder

Volgens de sectorale voorwaarden voor slagschaduw in subafdeling 5.20.6 2 van titel II van het VLAREM, mogen de windturbines samen niet meer dan 8 uur slagschaduw per jaar veroorzaken op een slagschaduw gevoelig objecten nooit meer dan 30 minuten/dag. Een slagschaduw gevoelig object is een binnenruimte waar slagschaduw van windturbines hinder kan veroorzaken. Woningen en bedrijfsruimten waar mensen werken en waar de zonneschijn kan binnen schijnen, zijn slagschaduw gevoelige objecten.

· Voor de dichtstbijzijnde woningen binnen de contour van 4 uur verwachte slagschaduw werd de slagschaduw berekend d.m.v. slagschaduwreceptoren. Voor een aantal representatieve woningen wordt in de simulatie een fictief raam in rekening gebracht, met een hoogte van 2 meter en een breedte van 5 meter, op 1m boven de grond. Ook is de instelling 'green house mode' gekozen, waarmee bedoeld wordt dat het raam naar de windturbine gericht is waarvoor de berekening wordt gemaakt. Wordt de berekening voor meerdere windturbines gemaakt, zoals hier het geval is, dan wordt verondersteld naar elk van de windturbines een dergelijk raam gericht is.

· De lijst 'Calculation Results' in het aanvraagdossier geeft voor elke woning:

- het aantal uren slagschaduw per jaar 'worst case'
- het aantal dagen dat de slagschaduw zal optreden 'worst case'
- het aantal minuten per dag dat de slagschaduw zal optreden 'worst case'
- het aantal uren slagschaduw per jaar, 'expected value'

In het scenario 'worst case' wordt verondersteld dat de hemel nooit bewolkt is en dat de windturbine gedurende het hele jaar naar het betreffende raam gericht is, met een maximale breedte van de schaduw tot gevolg. Bij het scenario 'expected value', wordt rekening gehouden met de statistieken van het KMI, in verband met het aantal reële uren

zonneshijn per maand, en in verband met de windrichting. De wind waait immers uit veranderlijke richtingen. De windturbines draaien mee met de wind, wat tot gevolg heeft dat de schaduw, die door de wieken geworpen wordt, verandert.

· Voor woningen A, B, H, I, J en L is de verwachting dat het aantal uren slagschaduw meer dan 8 uur per jaar zal bedragen. De woningen E, F en K zullen naar verwachting tussen 4 uur en 8 uur slagschaduw te verwerken krijgen. De schaduwreceptoren C (hoeve aan Terheideboslaan) en D daarentegen liggen ten zuiden van de windturbines, buiten de slagschaduwcontouren waardoor de slagschaduw nooit op deze locaties zal vallen.

· Voor elk van de geselecteerde schaduwreceptoren werd een grafische kalender opgesteld, waarop aangeduid wordt op welke tijdstippen van het jaar en voor welke windturbines er slagschaduw kan veroorzaakt worden. De kalender is het resultaat van een worst case berekening, waarbij de zon altijd schijnt.

Om de hoeveelheid slagschaduw bij alle woningen te beperken tot de wettelijke norm, zijn de windturbines uitgerust met een slagschaduwmodule, die de duur van de slagschaduw beperkt tot maximaal 8 uur per jaar en maximaal 30 minuten per dag. In deze slagschaduwmodule worden niet enkel de woningen bewaakt, waar er meer dan 8 uur per jaar of 30 minuten per dag slagschaduw te verwachten is, maar eveneens alle woningen waar meer dan 4 uur slagschaduw verwacht wordt.

Ook voor het bedrijventerrein werden de gevolgen van slagschaduw onderzocht. Immers gelden ook voor bedrijfsruimtes waar mensen werken en waar het zonlicht binnen schijnt, de Vlare normen voor slagschaduw, tenzij er met het bedrijf in kwestie andere afspraken werden gemaakt. Met een aantal bedrijven werden concrete afspraken gemaakt. De slagschaduwmodule is na een jaar werking op punt gesteld en er zijn geen meldingen meer van bedrijven over het optreden van hinderlijke slagschaduw.

Het bedrijf Agro Eco Brabant bvba dat gevestigd is in de hoeve aan de Terheideboslaan stelt evenwel, hinder te hebben van slagschaduw en klaagt dit aspect ook aan bij de RvVb. Vermits de hoeve gelegen is ten Zuiden van de windturbines en de zon bij ons nog altijd vanuit het Noorden schijnt, is dit onmogelijk.

De milieuvergunning (D/PMVC/12G13/18804) komt tot de conclusie dat het project aan de Vlare richtwaarden voor slagschaduw voldoet, indien de windturbines voorzien worden van een slagschaduwmodule die de windturbines automatisch stillegt, zodra de limiet voor slagschaduw voor alle slagschaduw gevoelige objecten bereikt wordt. Dit wordt ook opgelegd als een bijzondere voorwaarde in de milieuvergunning (art. 4§2.2).

Veiligheid

De veiligheidsstudie in bijlage 19 van de lokalisatienota werd uitgevoerd door een erkend veiligheidsdeskundige. In deze studie wordt aangetoond dat aan het criterium voor plaatsgebonden risico voor de gebieden met woonfunctie en voor terreinen met kwetsbare locaties voldaan wordt. De risicocontour voor gebieden met woonfunctie bedraagt immers minder dan een cirkel van 150m rond elke windturbine. Het Klein hof te Bollebeek in de Terheideboslaan is de dichtstbijzijnde locatie met een potentiële woonfunctie, Vermits deze hoeve op ca. 190m ligt van WT4, wordt ook hier voldaan aan het criterium voor plaatsgebonden risico. Ook toont de veiligheidsstudie aan dat aan het groepsrisico en de indirecte risico's wordt voldaan. Dat wordt ook zo bevestigd in de milieuvergunning.

De afstanden tot ondergrondse pijpleidingen bedraagt 350m, de afstand tot hoogspanningslijnen meer dan 150m en de tiphoogte minder dan 150m AGL, zodat het project positieve adviezen heeft gekregen van de eigenaars van de pijpleidingen, het directoraat generaal van de luchtvaart en van de beheerder van het hoogspanningsnetwerk Elia.

Landschap

Zie verder in de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening

Fauna en flora

In de natuurtoets werden de effecten op de avifauna en de vleermuizen onderzocht. Uit de natuurtoets blijkt duidelijk dat er geen significante effecten zullen optreden. Dat wordt ook bevestigd in het advies van de interdepartementale windwerkgroep, waarin ook het Agentschap voor Natuur en Bos (en INBO) zetelen. Bijgevolg kan besloten worden dat er geen vermijdbare schade aan de natuur zal optreden ten gevolge van dit project.

Water

Zie watertoets.

Rekening houdend met de aard van het project, de ruimtelijke context en de relatie tot de omgeving, waarbij geen aanzienlijke effecten op kwetsbare gebieden te verwachten zijn en mede de definitief verleende milieuvergunning indachtig kan geconcludeerd worden dat er ten gevolge van het project geen aanzienlijke milieugevolgen te verwachten zijn.

...

BEOORDELING VAN DE GOEDE RUIMTELIJKE ORDENING

...

Artikel 1.1.4 van de VCRO stelt:

...

Het ruimtelijk principe van gedeconcentreerde bundeling uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wordt algemeen voor de inplanting van windturbines verfijnd in het principe van de plaatsdeling. Door windturbines zoveel als mogelijk te bundelen moet het behoud van de nog resterende open ruimte in het sterk verstedelijkte Vlaanderen worden gegarandeerd. De absolute voorkeur gaat dan ook naar het realiseren van windenergieopwekking door middel van clustering van windturbines, zoals in casu.

De basis voor een verantwoorde inplantingswijze met betrekking tot windturbineprojecten is vervat in het bundelings- en optimalisatieprincipe. In de eerste plaats moet er gestreefd worden naar een ruimtelijke concentratie van windturbines in de als prioritaire zoekgebieden omschreven industriegebieden, zijnde grootschalige bedrijventerreinen en economische poorten zoals bijvoorbeeld (zee)havengebieden.

De basis voor een verantwoorde inplantingswijze is vervat in het bundeling- en optimalisatieprincipe. In de eerste plaats moet er gestreefd worden naar een ruimtelijke concentratie van windturbines in de nabijheid van of in de stedelijke gebieden/netwerken en de kernen van het buitengebied. Het niveau en de reikwijdte van de voorzieningen (de schaal en de potentiële hinder van het windturbinepark) moeten in overeenstemming worden gebracht met het belang van de kern of het stedelijk gebied. Het principe van clustering kan met andere woorden niet resulteren in een grootschalig windturbinepark naast een kleine kern (Huidige aanvraag voorziet in de elektriciteitsvoorziening van de helft van de inwoners van Asse, luidens het aanvraagdossier). Tevens dient geopteerd te worden om windturbineparken zoveel mogelijk aan de randen van deze gebieden en aansluitend aan deze gebieden in te planten, zodat de basisbestemming niet in het gedrang komt.

De locaties zijn bepaald door de lokale beperkingen bepaald door de aspecten (o.a veiligheid: Seveso bedrijvigheid, ondergrondse pijpleiding, hoogspanningsleiding) zoals weergegeven in de mer-screening. Deze hebben het maximum potentieel voor het berokken industriegebied bepaald.

De afweging in het PRUP om het bedrijventerrein uit te breiden richting ZW werd gemaakt in het plan-MER voor het kleinstedelijk gebied Asse, pag 93-96 (zie hieronder), ook omwille van landschappelijke redenen:

"Een uitbreiding van het bedrijventerrein in ZW richting is eveneens mogelijk, waarbij de centrale ontsluitingsweg wordt doorgetrokken in westelijke richting en een andere vergunde windturbine van Ecopower wordt geïntegreerd in het bedrijventerrein. Vanwege de topografie zou een uitbreiding van de KMO-zone met een tiental ha in ZW richting slechts een beperkte landschappelijke impact hebben. De bolle kouter onttrekt de lager gelegen KMO-zone immers grotendeels aan het zicht vanuit Asse-centrum (zie foto), en dit zal ook het geval blijven zolang de nieuwe bebouwing zich beperkt tot het lager gedeelte van de kouterhelling (grosso modo begrensd door de 65m-hoogtelijn). Ook hier schermt een groenbuffer aan de zuid- en westzijde van de uitbreidingszone quasi heel de KMO-zone visueel af van Asse-centrum en de open kouter.

Er is ook een beperkte zuidelijke uitbreiding (max. ca. 3 ha) richting Klein Hof te Bollebeek, tot aan de grens van ankerplaats A20001 "Kobbegem en Bollebeek", mogelijk met beperkte landschappelijke impact. Ook hier kan een vergunde windturbine geïntegreerd worden in het bedrijventerrein, waardoor haar visuele impact verkleind wordt.

Louter vanwege het vermijden van fysieke inname van relictzone is een uitbreiding van het bedrijventerrein in ZW en Z richting te verkiezen boven een uitbreiding in NO richting. In beide richtingen kan maximaal ca 12 ha bijkomend bedrijventerrein op een landschappelijk verantwoorde manier gecreeerd worden. Indien de taakstelling zich beperkt tot een dergelijke oppervlakte, is het dus wenselijk om deze aan de ZW-zijde van de KMOzone te realiseren. Indien men echter een grotere oppervlakte wenst te realiseren (b.v 25 ha), is ook een uitbreiding in NO richting noodzakelijk. Daarbij moet het verlies van 10 á 12 ha relictzone — bestaande uit homogeen akkerland zonder kleine landschapselementen — afgewogen worden tegen de grotere potentie om de landschappelijke kwaliteit van de (resterende) relictzone te verhogen door een visuele afscherming van het bedrijventerrein."

Reeds in planmer werd geoordeeld dat het bedrijventerrein best richting zuiden zich uitbreid, met faciliteiten voor de oprichting van windturbines en dat door de integratie in het terrein de visuele impact verkleint.

De maximaal 1800 m lange en 650 m brede IZ5 en de HS-leidingen (380 kV en 150 kV tracé) impliceren een landschappelijk sterk structureel ingrijpend gegeven ten oosten van de kern van de gemeente Asse. Het landschap is er noordelijk gekenmerkt door de valleien van de Gerstebeek en Warebeek (met natuurgebied) tussen de IZ5 en Mollem. Op 80 m noordwestelijk strekt zich, langs de Waarbeek (straat), een woongebied met landelijk karakter uit. Verderop in westelijke richting van deze straat komt nog een klein woongebied met landelijk karakter voor, aansluitend bij de kern van de gemeente Asse (op 470 m van de IZ5). De IZ5 paalt deels zuidelijk aan een langwerpig buffergebied, dat op zijn beurt aanleunt bij een natuurgebied met wetenschappelijke waarde, langs de Bollebeekvliet. Westelijk van dit groene gebied bevindt zich een bosgebied bij het Wolfrotkasteel, op 130 m afstand van de IZ5. De voornoemde HS-leidingen lopen in de N-Z richting over de oostelijke zijde van de IZ5. Tussen de voornoemde groengebieden, de IZ5 en de kern van de gemeente Asse strekt zich een klein agrarisch gebied uit. Op 500 m noordoostelijk situeert zich het woongebied met landelijk karakter van Bollegem, op 780 m zuidoostelijk komt het gehucht Kobbegem voor.

Het PRUP voorziet aan de randen een zone 2, zone voor landschapsbuffer, ook aan de zijde van het klein Hof te Bollebeek in de Terheideboslaan:

De landschapsbuffer wordt bestemd als een overgangszone of koppelingsgebied tussen het art 1 "Regionaal bedrijventerrein" en de omliggende bestemmingen.

Bedrijfsactiviteiten zijn toegestaan, doch dienen landschappelijk geïntegreerd te worden. Er wordt niet geopteerd om een 'groen bufferstrook' van enkele tientallen meter breed omheen het bedrijventerrein te plaatsen. In tegenstelling hiermee wordt de ruimte voor bedrijvigheid uitgebreid in de zone voor landschapsbuffer, onder de voorwaarde van een landschappelijke inpassing: dit gebeurt aan de hand van het verplicht realiseren en beheren van groenvoorzieningen die kenmerkend zijn in het omliggende open ruimte landschap, en door middel van voorwaarden m.b.t. de type-activiteiten en het gebouwd volume.

De zone dient over de ganse lengte en breedte uitgerust te worden met groenvoorzieningen die instaan voor het visueel afschermen, het landschappelijk inpassen en/of aantrekkelijk maken van deze zone- gezien vanuit de omliggende open ruimte bestemmingen

De groenvoorzieningen zijn inheems en streekeigen en sluiten aan op de kernmerken van het aangrenzende open ruimte landschap

Activiteiten die visuele hinder met zich meebrengen, alsook grootschalige volumes, worden uit deze zone geweerd.

Er dient gestreefd naar een visueel aantrekkelijke bedrijfsruimte. Ook onthaalzones (zoals toegangs- en parkeerruimten) en collectieve voorzieningen voor bedrijven (zoals collectieve waterberging, energievoorzieningen) zijn toegestaan. Het gemeenschappelijke beheer van deze zones kan aansluiten op een gemeenschappelijk beheer van de landschapsbuffer, bijvoorbeeld in het kader van het bedrijven parkmanagement.

In functie van een mogelijk gefaseerde uitbreiding van het bedrijventerrein, kunnen de gronden gebruikt worden als open agrarisch gebied volgens artikel 4 van dit plan en voor zover de functie als landschapsbuffer niet in het gedrang wordt gebracht.

Het is daarnaast toegestaan om te voorzien in de landschapsbuffer onder de vorm van landbouwgebruik, voor zover deze in het bijzonder voldoet aan de minimale oppervlakte van opgaande groenvoorzieningen volgens de voorschriften van de landschapsbuffer, het visueel afscherm en het landschappelijk inpassen en/of aantrekkelijk maken. Het landbouwgebruik kan instaan voor de landschappelijke buffering van het bedrijfsterrein, zoals bijvoorbeeld hoogstamboomgaarden of hopaanplant Indien de landschapsbuffer volgens de normering in de voorschriften kan gerealiseerd worden door middel van het landbouwgebruik.

Langs de Assesteenweg dient de inrichting te gebeuren onder de vorm van begeleiden laanbeplanting over de volledige lengte. Deze mag de aanleg van kwalitatieve fietsvoorzieningen niet in de weg staan. De historische dreefstructuur vanaf het Terheidenboshof richting Assesteenweg dient hersteld en gehandhaafd te worden Deze dreef wordt reeds aangeduid op de historische Ferrariskaart uit de achttiende eeuw.

Het reliëf wordt maximaal bewaard, aangezien deze zone als overgangszone geldt tussen de hoger gelegen open kouter (art. 4 van dit plan) en het lager gelegen bedrijventerrein: in de overgangszone dient maximaal gebruik gemaakt te worden van het natuurlijke reliëf en dient zo weinig mogelijk genivelleerd of opgehoogd. In deze zin maakt de zone voor landschapsbuffer deel uit van de het reliëf van de open kouter."

Door dit planningsinitiatief zal het landschap gewijzigd worden met implicaties naar het hof te Bollebeek:

· Het groenscherm aan de rand van het bedrijventerrein zelf heeft een impact op de zichtrelatie: er zal duidelijk een zichtmildering optreden;

· De aanleg, lees herstel van de historische dreefstructuur vanaf het Terheidenboshof richting Assesteenweg, heeft tevens een significante wijziging van zichtrelatie tot gevolg.

Het Hof paalt noordelijk aan een vierkantshoeve met bijkomende zijdelings ingeplante loods.

Het Hof ligt in feite in de zuidwestelijke hoek van het voornoemde bedrijventerrein. Achter de noordelijke windturbine 4 met platform en oostelijk op gelijkaardige afstand bevindt zich tevens het bedrijventerrein. Langs die zijde komt een dicht groenscherm voor, met hoogstammige bomen.

Langs de zijde van deze windturbine kent het goed een groenscherm. De noordelijke inplanting maakt dat slagschaduw hinder verwaarloosbaar is.

Belangrijk is dat de (het) windturbine(park in zijn totaliteit) een rustig beeld geeft: windturbines zijn quasi gelijkaardig. Ze zijn van een traag draaiend type. Een laag toerental wordt als statiger en minder storend ervaren dan een hoog toerental.

Op afstand beschouwd is de perceptie van een windturbine een erg subjectief gegeven. De mast met een traag draaiende wiek wordt veelal veel minder ingrijpend op de horizon beschouwd als een veel lager appartements- of kantoorgebouw. Dit heeft te maken dat de mast een smallere constructie is waarbij de hoogte ook als minder ingrijpend wordt ervaren. De mast wordt dan eerder als een naald beschouwd. De wieken zelf betreffen traag draaiende propellers met een kleine oppervlakte.

Het betreft hier geen open landschap. De horizon wordt bepaald door de grootschalige infrastructuur op het bedrijventerrein IZ5. Door deze context komen windturbines beduidend minder dominant voor, zij creëren geen nieuw anders ogend landschap.

Met het voornoemde RUP werden landschappelijke overwegingen gemaakt, waarbij geoordeeld werd ook de oprichting van windturbines mogelijk te maken. De overheid vermag in het kader van de aanvraag dit planningskader niet in vraag stellen. Visuele aspecten moeten eveneens thans ook in het licht van dit mogelijkheden biedende RUP worden gezien. Ook de betreffende windturbine 4 is conform het RUP, en dus ook conform het voornoemde artikel 4.3.1,3° VCRO.

...

Dit is de bestreden beslissing.

V. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT Vernietiging

A. Ontvankelijkheid wat betreft de tijdigheid van het beroep

Uit het dossier blijkt dat de vordering tijdig en regelmatig is ingesteld. Er worden hierover geen excepties opgeworpen.

B. Ontvankelijkheid wat betreft het belang van de verzoekende partijen

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij (I) zet uiteen dat zij als onderneming in het pand gevestigd is dat onmiddellijk naast windturbines 3 en 4 ligt. Deze zijn respectievelijk ingeplant op slechts 65m en 205m van haar pand waar zij 129 werknemers tewerk stelt. Door deze inplanting ondervinden zij en haar

werknemers slagschaduw hinder die niet, zoals voorzien in de milieuvergunning, beperkt is tot een half uur per dag of maximum 8 uur per jaar.

De verzoekende partij (I) brengt ter toelichting van haar uiteenzetting stukken bij uit informele gesprekken met de aanvrager en een grafiek van de slagschaduw hinder. Hieruit blijkt volgens haar dat windturbine 4 in het voor- en najaar voornamelijk 's ochtends slagschaduw hinder veroorzaakt en dat windturbine 3 in de zomermaanden in de avond voor slagschaduw zorgt. Om het werkgenot van haar werknemers te verzekeren heeft de verzoekende partij (I) reeds maatregelen moeten nemen om de hinder van de slagschaduw te reduceren. Zo werd de lichtintensiteit binnen de burelen verhoogd van 350 lux naar 600 - 700 lux en heeft zij een volledige zonnewering geïnstalleerd waardoor haar werknemers minstens één uur per dag in een volledig verduisterde ruimte moeten werken.

Verder voert zij eveneens aan geluidshinder te ondervinden. Zij wijst op de minimale afstand van 65m en 205m tussen haar pand en de windturbines WT3 en WT4 en citeert hierbij omzendbrief EME 2006/01/RO/2006/02 die bepaalt dat *“wanneer de dichtstbijzijnde vreemde woning of het dichtstbijzijnde woongebied zich bevinden op een afstand van meer dan 250 m van de windturbinemast, ervan [mag] uitgegaan worden dat de hinder veroorzaakt door de windturbine/het windturbinepark tot een aanvaardbaar niveau beperkt kan worden”*.

Tot slot haalt de verzoekende partij (I) nog aan dat de windturbines tot veiligheidsproblemen kunnen leiden. Een eerste groot nadeel dat onmiddellijk gelinkt wordt aan de windturbines is de hinder die door ijsvorming wordt veroorzaakt. Zo stelde de verzoekende partij (I) reeds in januari 2016 een groot gat in het dak van haar pand vast. Ook werd er geen rekening gehouden met de verschillende opslagruimtes met een classificatie als Seveso hoge drempel magazijn en haar eigen opslagplaats voor propaan en bloemsilo's.

De verzoekende partij (I) die de belangen en het welzijn van haar werknemers te allen tijde moet garanderen meent dan ook een rechtstreeks belang te hebben bij haar vordering.

2.

De verwerende partij betwist het belang van de verzoekende partij (I). Zij meent dat hinder veroorzaakt door het niet-naleven van de voorwaarden die in de milieuvergunning zijn opgenomen, niet het gevolg zijn van de bestreden beslissing. De hinder die voortkomt uit de overschrijding van de bepaalde voorwaarden inzake slagschaduw hebben te maken met de feitelijke gedraging van de milieuvergunninghouder en niet met de wettigheid of onwettigheid van de bestreden beslissing.

Verder meent de verwerende partij dat de verwijzing naar de omzendbrief onvoldoende is om het bewijs van het bestaan of het risico op hinder aan te tonen. De verzoekende partij (I) legt geen enkel bewijs of aanduiding voor dat de geluidshinder voor haar werknemers reëel en overdreven zou zijn. Hetzelfde geldt voor de veiligheidshinder waarvan de verwerende partij meent dat die eveneens onvoldoende bewezen is.

3.

De verzoekende partij (I) stelt in haar wederantwoordnota dat het bestaan van deze hinder geenszins absoluut zeker hoeft te zijn en het volstaat dat de aangevoerde hinder voldoende waarschijnlijk wordt gemaakt.

Verder stelt zij nog dat de beoordeling van de slagschaduw hinder ten gronde tijdens de milieuvergunningsprocedure niet wegneemt dat de slagschaduw hinder kan aangevoerd worden om het belang van de verzoekende partij te ondersteunen.

4.

De verwerende partij voegt niets wezenlijks toe in haar laatste nota.

Beoordeling door de Raad

I.1.

In overeenstemming met artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° VCRO is het vereist dat de verzoekende partij, om als belanghebbende derde bij de Raad beroep te kunnen instellen, aannemelijk maakt dat zij rechtstreekse of onrechtstreekse hinder of nadelen kan ondervinden door de bestreden beslissing. Artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° VCRO vereist niet dat het bestaan van deze hinder of nadelen absoluut zeker is.

Het volstaat dat de verzoekende partij de aard van de gevreesde hinder of nadelen afdoende concreet omschrijft en dat zij aannemelijk maakt dat er een rechtstreeks of onrechtstreeks causaal verband tussen die hinder of nadelen en de uitvoering van de bestreden beslissing kan bestaan. De vereiste van een belang bij het beroep mag niet op een overdreven restrictieve of formalistische wijze worden toegepast.

I.2.

De verzoekende partij (I) is een onderneming die gevestigd is naast de ondertussen reeds gerealiseerde windturbines WT3 en WT4. Zij ent haar belang op het gegeven dat de aangevraagde windturbines, inzonderheid WT3 en WT4, slagschaduw hinder en geluidshinder veroorzaken die een negatieve impact hebben op de werkomstandigheden voor de werknemers van de verzoekende partij (I). Ook veroorzaken de windturbines veiligheidsproblemen voor de verzoekende partij (I).

Naar het oordeel van de Raad blijkt uit het verzoekschrift en de bijgevoegde stukken op voldoende wijze dat de verzoekende partij (I) voormelde hinder en nadelen – minstens onrechtstreeks – kan ondervinden, en ook reeds ondervindt, door de bestreden beslissing. Aan de hand van een grafiek toont zij afdoende aan dat WT3 en WT4 slagschaduw hinder veroorzaken. Zij zet uiteen dat zij reeds maatregelen heeft genomen ter beperking van de hinder om het werkgenot van haar werknemers te verzekeren. Met foto's maakt zij eveneens duidelijk dat er zich veiligheidsproblemen kunnen voordoen door mogelijke ijsvorming van de windturbines die een gat in haar dak zou hebben veroorzaakt.

De verwerende partij uit geen concrete kritiek, noch weerlegt zij de hinder zoals blijkt uit het verzoekschrift en de stukken van de verzoekende partij (I). Dat de hinder volgens haar voortkomt uit de overschrijding van de voorwaarden inzake slagschaduw door de feitelijke gedraging van de milieuvergunninghouder doet aan voormelde vaststelling geen afbreuk.

I.3.

De verzoekende partij (I) beschikt over het rechtens vereiste belang in de zin van artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° VCRO.

De exceptie wordt verworpen.

II.

Uit het dossier II blijkt verder dat de verzoekende partijen (II) over het rechtens vereiste belang beschikken in de zin van artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° VCRO. Er worden hierover geen excepties opgeworpen.

VI. ONDERZOEK VAN DE MIDDELEN

A. Tweede middel (I)

Standpunt van de partijen

1.

In dit middel voert de verzoekende partij (I) de schending aan van de artikelen 4.3.1, §1, 1°, a) en 4.4.9 VCRO, artikel 8 van het Koninklijk Besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen (hierna het Inrichtingsbesluit), de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen (hierna Motiveringswet) en het zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Overeenkomstig artikel 4.3.1, §1, 1°, a) VCRO behoort het tot de taak en bevoegdheid van de verwerende partij om te onderzoeken of een aanvraag wegens de onverenigbaarheid met een stedenbouwkundig voorschrift moet worden geweigerd. Volgens de verzoekende partij (I) is de voorliggende toets manifest foutief, aangezien WT1 en WT2 kennelijk buiten het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan Afbakening Kleinstedelijk Gebied Asse (hierna PRUP) liggen en bijgevolg nog ressorteren onder het gewestplan en de bestemming agrarisch gebied.

De bestreden beslissing toetst ten onrechte uitsluitend aan artikel 1 van het PRUP, terwijl er ook een toetsing aan artikel 11 Inrichtingsbesluit noodzakelijk is. Enig betoog dat er in de bestreden beslissing wel getoetst werd aan de gewestplanbestemming agrarisch gebied ontbreekt elke juridische grondslag. Een windturbine is principieel niet verenigbaar met de bestemming agrarisch gebied. Er is geen enkele motivering in de bestreden beslissing waarom in voorkomend geval zou kunnen worden afgeweken van de gewestplanbestemming.

De verzoekende partij (I) concludeert tot slot nog dat de clicheringstechniek (artikel 4.4.9 VCRO) een loutere mogelijkheid is en geen verplichting en niet impliciet kan worden toegepast. De vernietigde beslissing van 6 februari 2013 paste de clicheringstechniek toe, maar bevatte hieromtrent een uitdrukkelijke motivering.

2.

De verwerende partij antwoordt dat het middel steunt op een feitelijk verkeerde grondslag. De vier windturbines liggen in het bestemmingsgebied van het PRUP.

Voor zover WT1 en WT2 buiten het bestemmingsgebied van het PRUP zouden vallen, heeft de verzoekende partij (I) geen belang bij het middel nu haar voorgehouden hinder enkel uit WT3 en WT4 voortkomt.

3.

De verzoekende partij (I) antwoordt dat zij wel belang heeft bij het opwerpen van een gebrekkige motivering van WT1 en WT2 omdat het gegrond bevinden van het middel het voordeel meebrengt dat de bestreden beslissing wordt vernietigd. Een stedenbouwkundige vergunning is in principe één en ondeelbaar en de windturbines maken deel uit van één onlosmakelijk project.

Ten gronde voegt zij enkele illustraties toe waar zij benadrukt dat zowel WT1 als WT2 ten noorden van de afbakeningslijn van het PRUP liggen.

4.

De verwerende partij voegt niets wezenlijks toe in haar laatste nota.

Beoordeling door de Raad

1.

Inzake het belang van de verzoekende partij (I) bij dit middel kan de Raad de exceptie van de verwerende partij niet volgen.

Een verzoekende partij heeft belang bij een middel indien de vernietiging van de bestreden beslissing op grond van dit middel voor haar een voordeel kan meebrengen, of indien de in het middel aangeklaagde onwettigheid haar heeft benadeeld.

Gelet op de principiële ondeelbaarheid van een stedenbouwkundige vergunning brengt een vernietiging van de bestreden beslissing op grond van dit middel, de vernietiging mee van de stedenbouwkundige vergunning voor alle vier de windturbines waaronder WT3 en WT4, die zoals voorgaand reeds vastgesteld tot hinder en nadelen leiden voor de verzoekende partij (I). De verzoekende partij (I) heeft dan ook belang om dit middel in te roepen.

De exceptie wordt verworpen.

2.

Aan de hand van het grafisch plan van het PRUP is vast te stellen dat de Assesteenweg als weg in het noorden de afbakeningsgrens vormt van het PRUP. Ter hoogte van windturbines WT1 en WT2 valt de weg overeenkomstig artikel 2 van het PRUP in de zone voor landschapsbuffer. Het gebied ten noorden van deze zone voor landschapsbuffer valt buiten het PRUP en het gebied ten zuiden van de weg is gelegen in de zone gemengd regionaal bedrijventerrein overeenkomstig artikel 1 van het PRUP.

De Raad stelt vast dat het niet kan worden betwist dat windturbines 1 en 2 ten noorden van de Assesteenweg zijn opgetrokken en zich buiten het plangebied van het PRUP bevinden. Dit blijkt ontegensprekelijk uit het grafisch plan bij het PRUP en de luchtfoto die de verzoekende partij (I) voegt bij haar verzoekschrift, waarop de reeds gerealiseerde windturbines te zien zijn. Het standpunt van de verwerende partij dat het middel zich steunt op een feitelijk verkeerde grondslag en dat alle windturbines binnen het plangebied van het PRUP gelegen zijn, is bijgevolg onjuist.

Gelet op het voorgaande zijn WT1 en WT2 gelegen in agrarisch gebied volgens de bestemmingsvoorschriften van het gewestplan 'Halle – Vilvoorde - Asse', vastgesteld bij koninklijk besluit van 7 maart 1977.

3.

Volgens artikel 4.3.1, §1, eerste lid, 1°, a VCRO wordt een stedenbouwkundige vergunning geweigerd indien het aangevraagde onverenigbaar is met de stedenbouwkundige voorschriften, voor zover daarvan niet op geldige wijze is afgeweken.

Voor wat betreft de verenigbaarheid van de aanvraag met de stedenbouwkundige voorschriften, volgt uit de samenlezing van artikel 1.1.2, 9° en artikel 7.4.4, §1 VCRO dat de voorschriften van het gewestplan verordenende kracht hebben en dit tot wanneer zij worden vervangen.

De verwerende partij betwist niet dat een windturbine overeenkomstig artikel 11 Inrichtingsbesluit principieel niet verenigbaar is met de gewestplanbestemming agrarisch gebied. In de voorgaande vernietigde beslissing van 6 februari 2013 heeft zij de aangevraagde windturbines immers getoetst aan de afwijkmogelijkheid van artikel 4.4.9 VCRO.

Voorliggende bestreden beslissing bevat geen enkele toets aan de bestemmingsvoorschriften van het agrarisch gebied en geen enkel motief aangaande de toepassing van enige afwijkmogelijkheid. De Raad oordeelt dan ook dat de bestreden beslissing artikel 4.3.1, §1 VCRO en artikel 11 Inrichtingsbesluit schendt.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

B. Derde middel (I), tweede middel (II) en vierde middel (II)

Standpunt van de partijen

I.1.

In haar derde middel roept de verzoekende partij (I) de schending in van artikel 1.1.4, artikelen 4.3.1, §1, eerste lid, 1°, b) en 4.3.1, §2 VCRO, de artikelen 1 en 2 van de Motiveringswet en het zorgvuldigheidsbeginsel en de materiële motiveringsplicht als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Zij zet uiteen dat in de m.e.r.-screening wordt stilgestaan bij de slagschaduwhinder die de draaiende wieken van de windturbines veroorzaken, maar bij de eigenlijke beoordeling van de goede ruimtelijke ordening van de aanvraag niet verder wordt ingegaan op dit hinderaspect.

De zeer beperkte toets aan de hinderaspecten is onvoldoende gelet op de korte afstand tussen het bedrijf van de verzoekende partij (I) en WT3 en WT4 op zo'n 65m en 205m. Deze korte afstand had de verwerende partij moeten opmerken in de bestreden beslissing. Door hier (minstens impliciet) geen rekening mee te houden heeft zij onzorgvuldig geoordeeld over de goede ruimtelijke ordening.

De zeer korte motivering in de bestreden beslissing aangaande slagschaduw is volgens de verzoekende partij (I) ook manifest fout. Dat er *“geen meldingen meer van bedrijven over het optreden van hinderlijke slagschaduw”* werden gemaakt is geen concrete toetsing aan de goede ruimtelijke ordening en klopt niet met de praktijk. Er is nog steeds slagschaduwhinder voor de werknemers van de verzoekende partij (I) en dit werd ook besproken door de verzoekende partij en de aanvrager in mailberichten voorafgaand aan de bestreden beslissing.

Wat betreft de geluidshinder gaat de verwerende partij eveneens zeer kort door de bocht door de toets aan dit hinderaspect te beperken tot de nabijgelegen hoeve. Het pand van de verzoekende partij (I) is op nauwelijks 65m gelegen van WT3 en van een zorgvuldig handelend bestuur wordt dan ook verwacht dat zij ook dit nabijgelegen pand toetst aan de mogelijke geluidshinder.

Ook met betrekking tot de veiligheidsaspecten van de aanvraag stelt de verzoekende partij (I) vast dat de bestreden beslissing nauwelijks motiveert waarom de windturbines veilig geacht kunnen worden. Er is enkel een verwijzing naar de veiligheidsstudie die de aanvrager heeft opgemaakt, waarbij enkel aandacht wordt gegeven aan de impact van de windturbines op gebieden met een woonfunctie. Bij de inplanting van een windturbine op amper 65m van een bedrijf waar meer dan 126 personen worden tewerkgesteld, kan redelijkerwijze worden aangenomen dat dit een relevant aspect is bij de toetsing van de goede ruimtelijke ordening. Een belangrijk hinderaspect volgens de verzoekende partij (I) hierbij is de ijsvorming van windturbines waarover niets wordt gezegd in de bestreden beslissing. Evenmin werd het brandrisico, de Seveso opslag in de buurt en de eigen opslag van de verzoekende partij (I) van propaangasflessen en bloemsilo's voldoende onderzocht.

I.2.

De verwerende partij antwoordt op het derde middel (I) dat de verzoekende partij (I) voorbijgaat aan de ruime motivering van de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening. Naast de uitvoerige beoordeling van de hinderaspecten in de m.e.r.-screening, verwijst de bestreden beslissing uitdrukkelijk naar de beoordelingsgronden voorzien in artikelen 4.3.1 en 1.1.4 VCRO. De verwerende partij benadrukt hierbij artikel 4.3.1, §2, eerste lid, 3° VCRO. Er kan dan ook redelijkerwijs niet worden voorgehouden dat er een onvoldoende motivering zou zijn met betrekking tot de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening.

I.3.

De verzoekende partij (I) stelt nog in haar wederantwoordnota dat de verwerende partij ten onrechte verwijst naar de beoordeling van de hinderaspecten in het kader van de m.e.r.-screening. Deze beoordeling heeft een andere finaliteit dan de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening. De motivering in het kader van de m.e.r.-screening vormt dan ook geen afdoende zelfstandige motivering die de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening kan vervangen.

Verder gaat de bestreden beslissing er ten onrechte van uit dat is voldaan aan de eerste voorwaarde van artikel 4.3.1, §2, eerste lid, 3° VCRO, namelijk dat de vergunningsaanvraag gelegen is in een gebied dat geordend is door een ruimtelijk uitvoeringsplan. Een volledige toets aan de criteria vastgesteld in artikel 4.3.1, §2, 1° VCRO dringt zich op.

Ondergeschikt stelt de verzoekende partij (I) nog dat indien de Raad van oordeel is dat de vergunningsaanvraag wel louter aan de criteria zoals vastgesteld in het PRUP mocht worden getoetst, moet worden vastgesteld dat die motivering gebrekkig is. Er wordt namelijk slechts getoetst aan artikel 2 van het PRUP waarbij enkel de impact van de aanvraag op het Hof te Bosbeek wordt onderzocht. De impact op de rest van de omgeving blijft volledig buiten beschouwing.

Nochtans bevat ook artikel 1 van het PRUP enkele criteria die betrokken moeten worden in de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening. Deze worden echter op geen enkele wijze in de bestreden beslissing betrokken. De beoordeling van de goede ruimtelijke ordening, bijvoorbeeld ten opzichte van het pand van de verzoekende partij (I) dat zich tevens binnen het afbakeningsgebied van artikel 1 van het PRUP bevindt, is manifest onvoldoende.

I.4.

De verwerende partij stelt nog in haar laatste nota dat bij eerste lezing van voormelde criteria blijkt dat het niet gaat over criteria die toepasselijk kunnen zijn op een windturbine.

II.1

In hun tweede middel voeren de verzoekende partijen (II) de schending aan van dezelfde bepalingen als in I.1.

Zij menen dat de bestreden beslissing geenszins vanuit cultuurhistorisch oogpunt onderzoekt wat de impact is van WT4 op de oude hoeve. De hoeve werd immers opgenomen als “te bewaren” in de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed. Door het plaatsen van WT4 zal de architecturale en landschap bepalende waarde van de beschermde hoeve onomstotelijk worden aangetast.

Dit aspect wordt door de bestreden beslissing en het voorwaardelijk gunstig advies van Onroerend Erfgoed over het hoofd gezien, aangezien beiden vergeten te melden dat de beschermde hoeve op slechts 193m van WT4 is gelegen.

Ook de visuele hinder zal volgens de verzoekende partijen (II) groot zijn gelet op de korte afstand tussen WT4 en de hoeve. Deze werd slechts minimalistisch beoordeeld in de bestreden beslissing, minstens niet afdoende gemotiveerd. De verzoekende partijen (II) hebben hun kritiek over de schending van de regel om 250m afstand te houden uit de omzendbrief van 2006 reeds geuit in hun bezwaarschrift. Deze werd echter straal genegeerd. Van een zorgvuldige overheid kan worden verwacht dat ze op zijn minst de bezwaren van omwonenden op een gemotiveerde wijze zou weerleggen. De windturbine heeft een maximale tiphoogte van 150m en is op slechts 193m van de hoeve van de verzoekende partijen (II) ingeplant in een gebied met een open landschappelijk karakter. Het zicht vanaf de hoeve wordt door WT4 gekenmerkt, daar waar er voorheen een groenbuffer en harmonieuze geleidelijke overgang was tussen beide bestemmingsgebieden. De motivering in de bestreden beslissing dat het landschap reeds gekenmerkt wordt door aanwezige hoogspanningsleidingen klopt niet voor de hoeve. Aan de hand van een illustratie stellen de verzoekende partijen (II) dat het zicht vanaf de hoeve richting WT4 geenszins door een hoogspanningsleiding wordt aangetast.

Tot slot stellen de verzoekende partijen (II) nog dat er eveneens geen rekening werd gehouden met de mogelijke impact van WT4 op het leefmilieu. WT4 bevindt zich op slechts circa 225m van een bosgebied en er kan niet worden ontkend dat deze inplanting schadelijke effecten voor het leefmilieu en in het bijzonder voor de omliggende biodiversiteit kan hebben. Zo zijn er de potentieel significante schadelijke effecten voor vogels, voor vleermuizen en het verlies van habitat.

II.2.

De verwerende partij antwoordt dat de verzoekende partijen (II) niet aantonen dat het cultuurhistorisch aspect noodzakelijk of relevant is bij de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening.

II.3.

De verzoekende partijen (II) verwijzen nog naar enkele foto's vanuit hun hoeve met zicht op de windturbine en stellen dat hieruit duidelijk blijkt dat de visuele hinder groot is en niet in overeenstemming met de goede ruimtelijke ordening kan worden gebracht.

Uit de geluidstudie blijkt eveneens dat de hinderaspecten, zelfs in het licht van de m.e.r.-screening onvoldoende werden onderzocht. Hoewel de verwerende partij erkent dat de geluidshinder problematisch kan zijn voor wat betreft de hoeve te Bollebeek, kiest zij niettemin voor een windturbine die niet eens in de geluidstudie bij de aanvraag voor de windturbines op effecten is onderzocht. De geluidstudie opgemaakt door de verzoekende partijen (II) toont evenwel aan dat de geluidshinder de wettelijk vastgestelde normen overschrijdt. Op een windstille dag worden de geluidsnormen met maar liefst 6 dB(A) overschreden. De motivering in het kader van de m.e.r.-screening vormt dan ook geen afdoende zelfstandige motivering die de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening in de zin van de artikelen 1.1.4 en 4.3.1 VCRO kan vervangen.

Ondergeschikt is de toets aan artikel 2 van het PRUP gebrekkig. Had de verwerende partij rekening gehouden met de werkelijk bestaande toestand zoals weergegeven op het fotomateriaal was zij wellicht tot een ander besluit gekomen. De verzoekende partijen (II) citeren enkele paragrafen uit de bestreden beslissing en menen dat het groenscherm volgens de verwerende partij tot gevolg heeft dat de visuele hinder aanvaardbaar is. Evenwel is een groenscherm tussen de hoeve van de verzoekende partijen (II) en de windturbines in de praktijk nog niet gerealiseerd. Uit fotomateriaal blijkt volgens de verzoekende partijen (II) ook dat een eventueel groenscherm geenszins een milderend effect kan hebben op het zicht vanuit de hoeve. Zelfs een groenscherm van 15m hoog kan het uitzicht van de verzoekende partijen (II) op een windturbine van maar liefst 100m hoog niet milderen.

Wat betreft de cultuurhistorische aspecten voegen de verzoekende partijen (II) nog toe dat de relevantie hiervan uitdrukkelijk werd erkend in het vernietigingsarrest van de Raad van 5 juli 2016. Het cultuurhistorisch belang werd overigens eveneens bevestigd in artikel 4 van het PRUP dat bepaalt dat eventuele werken aangebracht aan de hoeve *“de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden niet in het gedrang mogen brengen.”*

II.4.

De verwerende partij stelt nog in haar laatste nota dat het groenscherm niets te maken heeft met de wettigheid van de bestreden beslissing, maar wel met de uitvoering ervan.

III.1.

In hun vierde middel roepen de verzoekende partijen (II) de schending in van artikel 11 van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 mei 2000 betreffende de openbare onderzoeken over aanvragen tot stedenbouwkundige vergunning, verkavelingsaanvragen en aanvragen tot verkavelingswijziging, de artikelen 1 en 2 Motiveringswet, het zorgvuldigheidsbeginsel en de materiële motiveringsplicht als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

In een eerste middelenonderdeel zetten zij uiteen dat het recht om bezwaar in te dienen, de verplichting impliceert voor de overheid om een bezwaar ernstig te onderzoeken en te beoordelen. Wanneer uit de bestreden beslissing niet blijkt waarom de overheid van mening was dat de bezwaren van de verzoekende partijen (II) ongegrond waren of dat hieraan werd voldaan, is ze onwettig. De verzoekende partijen (II) verwijzen naar hun bezwaar omtrent de korte afstand tussen WT4 en hun hoeve. Volgens een omzendbrief geldt als norm dat er een afstand van 250m moet zijn. Deze werd *in casu* niet gerespecteerd. De verwerende partij laat het bezwaar van de verzoekende partijen (II) onbeantwoord en stelt slechts in algemene termen dat *“geluidshinder en slagschaduw, gerelateerd aan de te respecteren afstanden tot gebouwen, aspecten [zijn] die onderwerp maken van evaluatie in de milieuvergunningsprocedure.”* Uit de motivering van de bestreden beslissing blijkt volgens de verzoekende partijen (II) ook nergens waarom een uitzondering op de 250m regel voor de hoeve mogelijk is.

Verder menen de verzoekende partijen (II) dat de historische en architecturale waarde van de hoeve evenmin in rekening werd gebracht, wat nochtans in haar bezwaarschriften uitdrukkelijk naar voren werd gebracht.

In een tweede middelenonderdeel zetten de verzoekende partijen (II) uiteen dat de verwerende partij het advies van het Departement Landbouw en Visserij, dienst Duurzame Landbouwonwikkeling van 19 oktober 2012 niet weerlegt. Op de verwerende partij rust een strengere motiveringsplicht wanneer een negatief advies voorligt. Ook al is het verstrekte advies niet bindend, de verwerende partij kan zich volgens de verzoekende partijen (II) niet beperken tot een niet gemotiveerd tegenspreken van dit advies, maar moet net duidelijk maken waarom zij van oordeel is dat de argumenten van de adviserende instantie niet kunnen worden gevolgd.

De verwerende partij komt kennelijk te kort in haar motiveringsverplichting. Bovendien is dit advies niet langer actueel gelet op de recente bestemmingswijziging in het PRUP. Een zorgvuldige overheid had ofwel een nieuw advies moeten inwinnen ofwel op een zorgvuldige en gemotiveerde wijze het verleende negatieve advies moeten weerleggen. Er is ondertussen vier jaar verlopen sinds deze advisering waardoor ook kan besloten worden dat het advies niet langer actueel is.

III.2.

De verwerende partij antwoordt dat in de bestreden beslissing wel degelijk terug te vinden is dat er rekening werd gehouden met het bezwaar in verband met de afstand tot de hoeve. De verwerende

partij citeert hierbij de evaluatie van de bezwaren en de verschillende aspecten in de m.e.r.-screening.

Wat betreft het ongunstig advies van het Departement Landbouw en Visserij citeert de verwerende partij de expliciete motivering in de bestreden beslissing dat *“het ongunstig advies van Duurzame Landbouwonwikkeling evenmin [kan] worden weerhouden, gezien het heden bestaande voornoemde PRUP.”*. Volgens artikel 1 van dit PRUP zijn windturbines toegelaten waardoor er afdoende geantwoord is op het destijds gegeven advies van het Departement Landbouw en Visserij.

III.3.

In hun wederantwoordnota voegen de verzoekende partijen (II) nog toe dat de verwerende partij niet kan verwijzen naar de bespreking van de milieuvergunning als weerlegging van het bezwaar van de verzoekende partijen. De milieuvergunning voor de bestreden windturbines werd niet aan de bestreden beslissing toegevoegd zodat een louter verwijzing geenszins volstaat als antwoord op hun bezwaar.

III.4.

De verwerende partij voegt niets wezenlijks toe in haar laatste nota.

Beoordeling door de Raad

1.1.

In deze middelen hekelen de verzoekende partijen (I en II) in essentie de wettigheid van de bestreden beslissing, gestoeld op de daarin opgenomen beoordeling in het licht van een goede ruimtelijke ordening. In een derde middel (I) bekritiseert de verzoekende partij (I) de beoordeling van de hinderaspecten die de aanvraag teweegbrengt, inzonderheid gelet op de korte afstand tussen haar bedrijf en WT3 en WT4. In een tweede middel (II) sluiten de verzoekende partijen (II) zich hierop aan in het licht van de afstand tussen hun hoeve en WT4 en inzonderheid de impact vanuit cultuurhistorisch oogpunt. De bezwaren die de verzoekende partijen (II) hierover hebben geuit worden volgens hen onvoldoende weerlegd in de bestreden beslissing, zoals zij uiteenzetten in hun vierde middel (II).

1.2.

Het beginsel van de materiële motiveringsplicht houdt in dat er voor elke administratieve beslissing rechtens aanvaardbare motieven moeten bestaan, wat onder meer betekent dat die motieven moeten steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten die relevant zijn en met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

Om te voldoen aan de formele motiveringsplicht moet een vergunningverlenende overheid de met de ruimtelijke ordening verband houdende redenen vermelden waarop zij haar beslissing steunt, zodat een belanghebbende met kennis van zaken de beslissing kan aanvechten. De in de bestreden beslissing te vermelden motieven moeten bovendien afdoende zijn.

Het zorgvuldigheidsbeginsel impliceert dat een vergunningverlenend bestuursorgaan, zoals de verwerende partij, haar beslissing op een zorgvuldige wijze moet voorbereiden en derhalve dient te steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld. De zorgvuldigheid verplicht de verwerende partij onder meer om zorgvuldig te werk te gaan bij de voorbereiding van de bestreden beslissing en ervoor te zorgen dat de feitelijke en juridische aspecten van het dossier deugdelijk onderzocht worden, zodat zij met kennis van zaken kan beslissen.

2.1

Ter conclusie van de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening verwijst de verwerende partij als volgt uitdrukkelijk naar artikel 4.3.1, §2, eerste lid, 3° VCRO:

“...
Met het voornoemde RUP werden landschappelijke overwegingen gemaakt, waarbij geoordeeld werd ook de oprichting van windturbines mogelijk te maken. De overheid vermag in het kader van de aanvraag dit planningskader niet in vraag stellen. Visuele aspecten moeten eveneens thans ook in het licht van dit mogelijkheden biedende RUP worden gezien. Ook de betreffende windturbine 4 is conform het RUP, en dus ook conform het voornoemde artikel 4.3.1, 3° VCRO
...”

Voormeld artikel bepaalt dat wanneer een gebied geordend wordt door een ruimtelijk uitvoeringsplan en dit plan voorschriften bevat die de aandachtspunten uit artikel 4.3.1, §2, eerste lid, 1° VCRO behandelen en regelen, deze voorschriften geacht worden de criteria van een goede ruimtelijke ordening weer te geven.

Wanneer het ruimtelijk uitvoeringsplan de voor de goede ruimtelijke ordening bepalende aandachtspunten en criteria niet bevat, dient het vergunningverlenend bestuursorgaan het aangevraagde nog te toetsen aan de goede ruimtelijke ordening overeenkomstig artikel 4.3.2, §2, eerste lid, 1° VCRO.

2.2

Zoals reeds vastgesteld bij de bespreking van het tweede middel (I) vallen windturbines 1 en 2 niet onder het toepassingsgebied van het betreffend PRUP. Zij worden bijgevolg niet geordend door dit PRUP en zijn voorschriften en vallen buiten de toepassing van artikel 4.3.1, §2, eerste lid, 3° VCRO. Minstens voor deze windturbines had de verwerende partij de aanvraag dus moeten toetsen aan de goede ruimtelijke ordening, rekening houdend met de in artikel 4.3.1, §2, eerste lid, 1° VCRO vermelde relevante aandachtspunten en hinderaspecten.

Voor windturbines 3 en 4 dient te worden nagegaan in hoeverre het PRUP voorschriften bevat die de aandachtspunten uit artikel 4.3.1, §2, eerste lid, 1° VCRO behandelt en regelt. Artikel 1 PRUP voorziet in een zone voor gemengd regionaal bedrijventerrein waarin windturbines uitdrukkelijk zijn toegestaan. Artikel 2 PRUP voorziet in een zone voor landschapsbuffer die dient als overgangszone of koppelingsgebied tussen de zone van artikel 1 en de omliggende bestemmingen. Voormelde artikelen uit het PRUP lijken echter geen gedetailleerde voorschriften te bevatten die alle noodzakelijke en relevante aandachtspunten regelen voor windturbines. De verwerende partij dient de aanvraag dus nog concreet te toetsen aan de relevante criteria van goede ruimtelijke ordening overeenkomstig artikel 4.3.2, §2, eerste lid, 1° VCRO en overeenkomstig de aandachtspunten die daartoe zijn opgesomd in de stedenbouwkundige voorschriften van het PRUP.

3.1

De verwerende partij antwoordt dat de verzoekende partijen voorbijgaan aan de uitvoerige motivering van de verschillende hinderaspecten in de m.e.r.-screening in de bestreden beslissing. De verzoekende partijen stellen dat de beoordeling van deze hinderaspecten waaronder slagschaduw, geluid en veiligheid in de paragrafen onder de titel m.e.r.-screening niet afdoende zijn ter beoordeling van de goede ruimtelijke ordening.

Hoewel deze hinderaspecten van windturbines gelieerd zijn aan de exploitatie ervan en in die optiek als milieutechnisch aspecten moeten worden onderzocht, belet dit niet dat met eventuele

slagschaduw-, geluidshinder en veiligheidsproblemen als hinderaspecten ook vanuit ruimtelijk oogpunt rekening moet worden gehouden bij de beoordeling van de verenigbaarheid van een vergunningsaanvraag met de goede ruimtelijke ordening. Hoewel de m.e.r.-screening en de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening elk hun eigen finaliteit hebben, kan een uiteenzetting over hinderaspecten tijdens de m.e.r.-screening eveneens gelden ter beoordeling van deze hinderaspecten in het kader van de beoordeling van de verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening.

Bij de beoordeling van de hinderaspecten in het kader van de verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening kan dan ook rekening worden gehouden met de motivering hiervan in de titel m.e.r.-screening.

3.2

In artikel 4.3.1, §2, eerste lid VCRO wordt bepaald hoe de overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening moet worden beoordeeld, met name:

“ ...
1° het aangevraagde wordt, voor zover noodzakelijk of relevant, beoordeeld aan de hand van aandachtspunten en criteria die betrekking hebben op de functionele inpasbaarheid, de mobiliteitsimpact, de schaal, het ruimtegebruik en de bouwdichtheid, visueel-vormelijke elementen, cultuurhistorische aspecten en het bodemreliëf, en op hinderaspecten, gezondheid, gebruiksgenot en veiligheid in het algemeen, in het bijzonder met inachtneming van de doelstellingen van artikel 1.1.4;
2° het vergunningverlenende bestuursorgaan houdt bij de beoordeling van het aangevraagde rekening met de in de omgeving bestaande toestand, doch het kan ook beleidsmatig gewenste ontwikkelingen met betrekking tot de aandachtspunten, vermeld in 1°, in rekening brengen;
... ”

Deze bepaling verplicht het vergunningverlenende bestuursorgaan om overeenkomstig artikel 4.3.1, §2, eerste lid, 1° en 2° VCRO op concrete wijze te onderzoeken of een aanvraag beantwoordt aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening, waarbij zij de noodzakelijke of relevante aspecten van de goede ruimtelijke ordening bij haar beoordeling dient te betrekken en dient rekening te houden met de ingediende bezwaren en adviezen. Zij kan daarbij oog hebben voor beleidsmatig gewenste ontwikkelingen naast het gegeven dat zij in eerste instantie steeds oog moet hebben voor de in de omgeving bestaande toestand.

De Raad kan zijn beoordeling van de eisen van een goede ruimtelijke ordening niet in de plaats stellen van die van de vergunningverlenende overheid. In de uitoefening van het hem opgedragen wettigheidscontrole is hij wel bevoegd om na te gaan of die overheid de haar ter zake toegekende appreciatiebevoegdheid naar behoren heeft uitgeoefend, met name of zij is uitgegaan van de juiste feitelijke gegevens, of zij deze correct heeft beoordeeld en of zij op grond daarvan in redelijkheid tot haar besluit is kunnen komen.

3.3

Het wordt niet betwist dat de verzoekende partijen (I en II) op een korte afstand gevestigd zijn van windturbines 3 en/of 4. Het bedrijf van de verzoekende partij (I) ligt op zo'n 65m van WT3 en 205m van WT4. De voet van windturbine 4 is op ongeveer 193m van de hoeve van de verzoekende partijen (II) ingeplant. Zowel het bedrijf van de verzoekende partij (I) als de hoeve van de verzoekende partijen (II) maken bijgevolg deel uit van de bestaande en relevante omgeving van de vergunde windturbines 3 en 4.

Elk van de verzoekende partijen (I en II) bekritisieren de toetsing en motivering van verscheidene hinderaspecten gelet op de nabijheid van één of meerdere windturbines bij hun eigendom.

4.1

Wat betreft de slagschaduwhinder voor de omliggende bedrijven overweegt de bestreden beslissing dat de Vlare normen voor slagschaduw van toepassing zijn. Met enkele bedrijven werden andere concrete afspraken gemaakt. De bestreden beslissing verwijst naar de bijzondere voorwaarde in de milieuvergunning die een slagschaduwmodule oplegt waardoor de windturbines automatisch worden stilgelegd zodra de limiet voor slagschaduw voor alle slagschaduw gevoelige objecten bereikt wordt. De bestreden beslissing overweegt dat deze slagschaduwmodule na een jaar werking op punt is gesteld en er geen meldingen meer zijn van bedrijven over het optreden van hinderlijke slagschaduw.

Met een e-mailbericht van 7 april 2016 brengt de verzoekende partij (I) de contactpersonen van de aanvrager op de hoogte dat zij meermaals gehinderd werd door slagschaduw voor minimum 30 minuten per dag, eerder 45 minuten tot een uur. Zij meent dan ook dat de veroorloofde maximum tijd van slagschaduw van 8u op een jaar al opgebruikt is. Uit de stukken blijkt eveneens dat niet enkel de verzoekende partij (I) last heeft van slagschaduw, maar ook een ander bedrijf. Deze laatste meldt op 17 maart 2016 met een e-mail aan de contactpersoon van de aanvrager dat er nog steeds slagschaduw is en de limiet reeds overschreden is.

Met een e-mail van 20 oktober 2016 wordt de verzoekende partij (I) op de hoogte gebracht door een contactpersoon van de aanvrager dat de norm inzake slagschaduw van windturbines op industrieterrein is versoepeld naar 30 uur effectieve slagschaduw per jaar, met een maximum van 30 minuten per dag. Aan de hand van dit stuk meent de verzoekende partij (I) aan te tonen dat er in de praktijk nog steeds onmiskenbaar sprake is van slagschaduw voor haar werknemers en er nog geen oplossing werd gevonden voor de problematiek. De overweging in de bestreden beslissing dat er *“geen meldingen meer van bedrijven werden gemaakt”* zou volgens haar dan ook manifest fout zijn.

De verwerende partij neemt de bestreden beslissing op 28 oktober 2016. De Raad stelt vast dat de verzoekende partij (I) enkel aantoonde dat er minstens tot 7 april 2016 slagschaduw was. Het is mogelijk dat de slagschaduwmodule na de e-mail van 7 april 2016 en voor het nemen van de bestreden beslissing op 28 oktober 2016 verder op punt werd gesteld. De verzoekende partij (I) toont niet aan dat zij recent voor de datum van de bestreden beslissing nog melding maakt van slagschaduw. Dat haar wordt meegedeeld dat de normen inzake slagschaduw worden versoepeld toont niet aan dat zijzelf nog slagschaduw ondervindt, noch dat zij in een recente dialoog is met de aanvrager om een oplossing te zoeken voor de aangevoerde problematiek. De verzoekende partij (I) toont bijgevolg niet aan dat de voormelde overweging in de bestreden beslissing manifest fout is. Verder toont de verzoekende partij (I) evenmin aan dat de motivering in de bestreden beslissing hieromtrent niet afdoende is. Dat er geen meldingen meer zijn van omliggende bedrijven over hinderlijke slagschaduw is een relevant gegeven dat redelijkerwijze betrokken mag worden in de concrete toets van de impact van de windturbines op de omgeving. In tegenstelling tot wat de verzoekende partij (I) voorhoudt is het voor de verwerende partij wel mogelijk om niet enkel te verwijzen naar de bijzondere voorwaarde die wordt opgelegd in de milieuvergunning, maar deze eveneens op relevante wijze te betrekken bij haar beoordeling van dit concreet hinderaspect.

4.2

Inzake geluidshinder stelt de Raad vast dat het aanvraagdossier een geluidstudie bevat. Deze concludeert aan de hand van vijf types van windturbines dat er voor de dagperiode geen beperkingen nodig zijn voor de werking van de windturbines met een brongeluid lager of gelijk aan

105 dB(A) en voor de avond- en nachtperiode overschrijdingen te verwachten zijn en men het brongeluid dient te reduceren.

De bestreden beslissing overweegt hierover dat de uiteindelijk gekozen windturbine niet in de lijst van onderzochte types staat, maar zij een brongeluid heeft dat lager ligt dan dat van de bestudeerde windturbines. Het gegarandeerde brongeluid van het gekozen type is bij vol vermogen 103,8 dB(A) en kan 's avonds en 's nachts gereduceerd worden tot 98,5 dB(A). Dit is 1 dB(A) lager dan wat de geluidstudie in de aanvraag nodig achtte om aan de Vlare richtwaarden voor windturbinegeluid ter hoogte van het Klein hof te Bollebeek te voldoen. De bestreden beslissing verwijst ook naar de bijzondere voorwaarde in de milieuvergunning omtrent de geluidsreducerende modus die garandeert dat de geluidsnormen gerespecteerd worden op elk moment van de dag en nacht. De windturbines kunnen 's avonds en 's nachts in gereduceerde modus draaien waarbij het brongeluid beperkt wordt tot 98,5 dB(A) waardoor het project altijd aan de Vlare richtwaarden voor windturbinegeluid kan voldoen.

De Raad stelt vast dat de verzoekende partij (I) zich beperkt tot het benadrukken van het gegeven dat haar bedrijf op slechts 65m van windturbine 3 is gelegen. Dat het bedrijf van de verzoekende partij (I) deel uitmaakt van de bestaande en relevante omgeving is op zich echter onvoldoende om de kennelijke onredelijkheid en onzorgvuldigheid van de beoordeling van dit hinderaspect aan te tonen. De verzoekende partij (I) betreft het onderzoek zoals uitgevoerd in de geluidstudie en besproken in de bestreden beslissing niet in haar uiteenzetting, noch weerlegt zij dat het project kan voldoen aan de Vlare richtwaarden.

4.3

De kritiek op de veiligheidsaspecten komen aan bod in de bespreking van het zesde middel.

4.4

Het derde middel (I) wordt verworpen.

5.1

De verzoekende partijen (II) voeren aan dat de cultuurhistorische impact van WT4 op hun hoeve geenszins werd onderzocht. In zoverre de verwerende partij antwoordt dat de verzoekende partijen (II) niet aantonen dat het cultuurhistorisch aspect noodzakelijk of relevant is bij de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening, wijst de Raad op het vernietigingsarrest van 5 juli 2016. In voormeld arrest wijst de Raad reeds op de relevantie van de cultuurhistorische aspecten, aangezien dit blijkt uit het advies van het Agentschap Onroerend Erfgoed en het gegeven dat deze hoeve is opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed. Verder komt in dit vernietigingsarrest aan bod dat de verwerende partij de concrete impact van de windturbines op de percelen van de verzoekende partijen (II) niet bespreekt.

Wanneer de verwerende partij na een vernietigingsarrest opnieuw uitspraak doet, dient zij het dossier opnieuw in volledigheid te beoordelen, hierbij rekening houdend met het gezag van gewijsde van het vernietigingsarrest. Dit gezag van gewijsde strekt zich uit tot alle motieven die aan de vernietiging ten grondslag liggen en er de noodzakelijke ondersteuning van uitmaken in de mate dat die motieven betwistingen beslechten die typisch zijn voor die zaak.

De Raad stelt vast dat de cultuurhistorische impact van de windturbines, inzonderheid WT4 op ongeveer 193m van de hoeve van de verzoekende partijen (II) niet uitdrukkelijk aan bod komt in de betreffende bestreden beslissing. Deze motiveert nogmaals aan de hand van een algemene omschrijving van de verantwoorde inplantingswijze van windturbines en verwijst naar het landschappelijk sterk structureel ingrijpend gegeven van de bestaande industriezone en de aanwezige hoogspanningsleidingen. Verder komt ook de afweging om het bedrijventerrein uit te

breiden richting zuidwesten uit het plan-MER voor het kleinstedelijk gebied Asse aan bod en wordt artikel 2 van het PRUP inzake de zone voor landschapsbuffer geciteerd. Deze overwegingen maken geen concrete toets uit van de cultuurhistorische impact van de aanvraag op het perceel van de verzoekende partijen (II).

Verder overweegt de bestreden beslissing als volgt:

“ ...

Belangrijk is dat de (het) windturbine(park in zijn totaliteit) een rustig beeld geeft: windturbines zijn quasi gelijkaardig. Ze zijn van een traag draaiend type. Een laag toerental wordt als statiger en minder storend ervaren dan een hoog toerental.

Op afstand beschouwd is de perceptie van een windturbine een erg subjectief gegeven. De mast met een traag draaiende wiek wordt veelal veel minder ingrijpend op de horizon beschouwd als een veel lager appartements- of kantoorgebouw. Dit heeft te maken dat de mast een smallere constructie is waarbij de hoogte ook als minder ingrijpend wordt ervaren. De mast wordt dan eerder als een naald beschouwd. De wieken zelf betreffen traag draaiende propellers met een kleine oppervlakte.

Het betreft hier geen open landschap. De horizon wordt bepaald door de grootschalige infrastructuur op het bedrijventerrein IZ5. Door deze context komen windturbines beduidend minder dominant voor, zij creëren geen nieuw anders ogend landschap.

...”

De Raad oordeelt dat voorgaande overwegingen geenszins een beoordeling uitmaken van de concrete cultuurhistorische impact van de windturbines op de hoeve van de verzoekende partijen (II). De omschrijving van de kenmerken van een windturbine en de overwegingen dat zij minder ingrijpend op de horizon worden beschouwd dan een veel lager appartements- of kantoorgebouw en dat zij geen nieuw anders ogend landschap creëren, maken geen relevante afdoende motivering uit. De overweging dat ‘op afstand beschouwd de perceptie van een windturbine een erg subjectief gegeven [is]’ kan bezwaarlijk relevant zijn voor de percelen van de verzoekende partijen (II) die zeer nabijgelegen zijn ten opzichte van windturbine WT4 en geenszins op afstand.

Ten overvloede stelt de Raad nog dat er niet wordt betwist dat de hoeve van de verzoekende partijen (II) overeenkomstig artikel 4 van het PRUP gelegen is in een zone voor open agrarisch gebied met landschappelijk karakter. Dit artikel bevestigt net de landschappelijke en cultuurhistorische waarde van deze hoeve. De deelzone ‘Terheidenboshof’ is bestemd voor laag dynamische recreatieve en educatieve activiteiten, voor zover de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden niet in het gedrang worden gebracht.

De bestreden beslissing bevat geen afdoende motivering aangaande de concrete cultuurhistorische impact van de aanvraag, meer specifiek windturbine 4, op de hoeve van de verzoekende partijen (II) en bevat geen toetsing of de aanvraag al dan niet de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het Terheidenboshof, zoals omschreven in het PRUP, in het gedrang brengt.

5.2

Inzake de visuele hinder voor de verzoekende partijen (II) motiveert de bestreden beslissing als volgt:

“ ...

Door dit planningsinitiatief zal het landschap gewijzigd worden met implicaties naar het hof te Bollebeek:

· Het groenscherm aan de rand van het bedrijventerrein zelf heeft een impact op de zichtrelatie: er zal duidelijk een zichtmildering optreden;

· De aanleg, lees herstel van de historische dreefstructuur vanaf het Terheidenboshof richting Assesteenweg, heeft tevens een significante wijziging van zichtrelatie tot gevolg. Het Hof paalt noordelijk aan een vierkantshoeve met bijkomende zijdelings ingeplante loods.

Het Hof ligt in feite in de zuidwestelijke hoek van het voornoemde bedrijventerrein. Achter de noordelijke windturbine 4 met platform en oostelijk op gelijkaardige afstand bevindt zich tevens het bedrijventerrein. Langs die zijde komt een dicht groenscherm voor, met hoogstammige bomen.

Langs de zijde van deze windturbine kent het goed een groenscherm. De noordelijke inplanting maakt dat slagschaduwhinder verwaarloosbaar is.

...

Het betreft hier geen open landschap. De horizon wordt bepaald door de grootschalige infrastructuur op het bedrijventerrein IZ5. Door deze context komen windturbines beduidend minder dominant voor, zij creëren geen nieuw anders ogend landschap.

...”

De Raad oordeelt dat deze beoordeling van de visuele hinder kennelijk onredelijk is en deels irrelevant. De voormelde landschapswijziging als gevolg van het PRUP heeft namelijk andere implicaties naar het Hof te Bollebeek toe dan de visuele impact die windturbine 4 veroorzaakt.

Uit een luchtfoto is af te leiden dat het groenscherm aan de rand van het bedrijventerrein rechts te situeren is van WT4. Een zichtmildering vanuit de hoeve naar het rechtsgelegen bedrijventerrein heeft dan ook geen invloed op het zicht vanuit de hoeve naar windturbine 4 die losstaat van dit groenscherm. Dat er een significante wijziging van de zichtrelatie is door de aanleg of herstel van de historische dreefstructuur vanaf het Terheidenboshof richting Assesteenweg is eveneens niet relevant, aangezien deze dreefstructuur zich links bevindt van WT4. Op luchtfoto is duidelijk te zien dat windturbine 4 ongeveer in het midden staat tussen enerzijds het groenscherm van het nabijgelegen bedrijventerrein en anderzijds de dreef. Dit blijkt ook uit de foto die de verzoekende partijen (II) voegen in hun wederantwoordnota dat zij een open zicht hebben op windturbine 4 en er geen zichtmildering is van de elementen die de bestreden beslissing aanhaalt.

De motivering dat de horizon bepaald wordt door de grootschalige infrastructuur op het bedrijventerrein en de windturbines geen nieuw anders ogend landschap creëren is volgens de Raad ook kennelijk onredelijk. Dat windturbines smallere constructies zijn dan de gebouwen op het bedrijventerrein doet niets af aan het gegeven dat windturbines net door hun hoogte op de specifieke plaats een nieuw element in het landschap creëren. Windturbines kunnen dan wel qua hoogte vergelijkbaar zijn met de impact die de bestaande HS-leidingen hebben, maar zoals de verzoekende partijen (II) stellen situeren deze laatste zich volledig ten oosten van de vier windturbines.

5.3

Inzake de kritiek op het leefmilieu verwijst de Raad naar de beoordeling hiervan in de bestreden beslissing waar dit, anders dan de verzoekende partijen (II) voorhouden, wel aan bod komt. De uiteenzetting van de verzoekende partijen (II) toont niet aan dat de natuurtoets niet afdoende is.

De vermeende geluidshinder wordt door de verzoekende partijen (II) niet nader uiteengezet in haar verzoekschrift. Dat de verzoekende partijen (II) in hun wederantwoordnota aanvoeren aan de hand van een eigen geluidstudie dat de wettelijk vastgestelde normen worden overschreden doet aan de voorgaande vaststelling geen afbreuk.

6.

De Raad oordeelt dat de overeenstemming met de goede ruimtelijke ordening kennelijk onredelijk werd beoordeeld en niet afdoende gemotiveerd. In samenhang hiermee oordeelt de Raad eveneens dat de verwerende partij het bezwaar van de verzoekende partijen (II) waar zij wijzen op de korte afstand tussen windturbine 4 en hun hoeve, niet afdoende weerlegt.

Het tweede middelenonderdeel van het vierde middel (II) hangt samen met de beoordeling van het tweede middel (I). Door de ligging van windturbines 3 en 4 in het PRUP is het ongunstig advies van het Departement Landbouw en Visserij, dienst Duurzame Landbouwonwikkeling niet langer actueel. De verzoekende partijen (II) bevestigen dit ook zelf in hun uiteenzetting.

Wegens het ontbreken van een enige toets van windturbines 1 en 2 aan de gewestplanbestemming agrarisch gebied en artikel 4.4.9, §§1 en 2 VCRO, bevat de bestreden beslissing eveneens geen afdoende motivering ter weerlegging van het voormeld ongunstig advies.

De bestreden beslissing schendt bijgevolg de aangevoerde bepalingen en beginselen.

Het tweede en vierde middel (II) zijn in de aangegeven mate gegrond.

C. Vierde middel (I) en derde middel (II)

Standpunt van de partijen

1.

In dit middel roepen de verzoekende partijen (I en II) de schending in van artikel 4.2.24 VCRO, artikelen 4.3.1, §1, 1° b) en 4.3.1, §2 VCRO, de artikelen 1 en 2 Motiveringswet en het zorgvuldigheidsbeginsel en materiële motiveringsplicht als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

De bestreden beslissing maakt geen melding dat het om een regularisatievergunning gaat en evenmin of er al dan niet een proces-verbaal werd opgesteld. Na het vernietigingsarrest van de Raad van 5 juli 2016 werd er zonder stedenbouwkundige vergunning verder geëxploiteerd, waardoor er tussen 5 juli 2016 en 28 oktober 2016 (datum voorliggende bestreden beslissing) sprake is van een onvergunde situatie en bijgevolg een stedenbouwkundig misdrijf in de zin van artikel 6.1.1 VCRO.

Overeenkomstig artikel 4.2.24, §2 VCRO bevat een aanvraag tot regularisatie een afschrift van eventuele processen-verbaal met betrekking tot de constructie. Als zorgvuldige overheid had de verwerende partij zich moeten vergewissen of er al dan niet een proces-verbaal werd opgemaakt. De loutere herneming van de watertoets, de weerlegging van de bezwaren, het niet opnieuw vragen van adviezen en het niet actualiseren van de lokalisatienota wijzen er op dat het voldongen feit heeft doorgewogen bij de beoordeling van de aanvraag. De windturbines zijn reeds in exploitatie en maken bijgevolg deel uit van de bestaande toestand. De bestreden beslissing had volgens de verzoekende partijen uitdrukkelijk moeten vermelden dat zij reeds zijn opgericht en dit aspect ook daadwerkelijk in haar beoordeling en motivering moeten meenemen.

2.

De verwerende partij antwoordt dat in de aanvang van de bestreden beslissing uitdrukkelijk vermeldt staat dat de windturbines intussen operationeel zijn. Er kan dan ook geen twijfel zijn over het bestaan van de windturbines en het feit dat de aanvraag een regularisatie betreft. Het is daarbij irrelevant of er al dan niet een proces-verbaal werd opgesteld.

3.

De verzoekende partijen (I en II) stellen nog in hun wederantwoordnota dat de loutere vermelding bij de aanhef in de bestreden beslissing geen afbreuk doet aan de vaststelling dat de verwerende partij bij de eigenlijke beoordeling van de aanvraag met dit voldongen feit rekening had moeten houden. Minstens blijkt dit op geen enkele wijze uit de bestreden beslissing. De verzoekende partijen (I en II) menen dat de verwerende partij zich grotendeels tevreden stelt met een identieke motivering als de reeds door de Raad vernietigde beslissing. Geenszins blijkt uit de bestreden beslissing waarom de verwerende partij het niet nodig achtte om rekening te houden met deze ondertussen gewijzigde toestand.

4.

De verwerende partij voegt niets wezenlijks toe in haar laatste nota.

Beoordeling door de Raad

De verzoekende partijen (I en II) zetten in deze middelen in essentie uiteen dat de bestreden beslissing uitdrukkelijk had moeten motiveren dat het om een regularisatievergunning gaat en dat de verwerende partij geen rekening heeft gehouden met het voldongen feit.

Samen met de verwerende partij stelt de Raad vast dat de bestreden beslissing in haar aanhef uitdrukkelijk overweegt dat de betreffende windturbines intussen operationeel zijn.

De verzoekende partijen kunnen verder moeilijk voorhouden dat de aanvraag overeenkomstig artikel 4.2.24, §2 VCRO een afschrift van eventuele processen-verbaal, administratieve beslissingen en rechterlijke beslissingen met betrekking tot de constructie moest bevatten aangezien de zogenaamde onvergunde situatie en het stedenbouwkundig misdrijf waarnaar zij verwijzen pas starten vanaf het vernietigingsarrest van de Raad van 5 juli 2016. Ten tijde van de aanvraag op 13 juli 2012 was hier geen sprake van.

De verdere uiteenzetting van de verzoekende partijen (I en II) dat de verwerende partij meer uitgebreid had moeten motiveren en dat het voldongen feit heeft doorgewogen bij de beoordeling van de aanvraag wordt niet afdoende aangetoond.

Het middel wordt verworpen.

D. Vijfde middel (I en II)

Standpunt van de partijen

1.

In dit middel voeren de verzoekende partijen (I en II) de strijdigheid aan met artikel 8 van het decreet betreffende het integraal waterbeleid van 18 juli 2003 (hierna DIWB), de artikelen 3 en 4 van het besluit van de Vlaamse regering van 20 juli 2006 tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstanties en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid (hierna Watertoetsbesluit), de artikelen 2 en 3 Motiveringswet en de materiële motiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

De verzoekende partijen zetten uiteen dat de watertoets in de voorliggende bestreden beslissing een loutere kopie is van de watertoets uit de vernietigde beslissing van 6 februari 2013. Nochtans werden er ondertussen nieuwe watertoetskaarten opgemaakt, maar heeft de verwerende partij

nagelaten om nieuw advies hierover in te winnen. In de waterparagraaf wordt evenmin rekening gehouden met de vaststelling dat WT4 gelegen is in “van nature overstroombare gebieden” en alle windturbines in “erosiegevoelige gebieden”. De bestreden beslissing steunt volgens de verzoekende partijen dan ook niet op werkelijk bestaande en concrete feiten die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

2.

De verwerende partij antwoordt dat de verzoekende partijen in geen enkele zin aangeven waarom het bestaan van nieuwe watertoetskaarten in het voorliggende geval zou meebrengen dat een nieuwe watertoets diende te gebeuren. De overwegingen die door de verzoekende partijen worden aangehaald uit de bestreden beslissing en die betrekking hebben op de watertoets geven precies aan dat er geen bijzondere maatregelen dienen getroffen te worden voor de verhandingen die waterdoorlatend zijn. De toets voldoet aan de wettelijke bepaling en wordt op zich niet bekritiseerd.

3.

De verzoekende partijen (I en II) stellen nog in hun wederantwoordnota dat een motivering die vier jaar oud is en gesteund is op verouderde watertoetskaarten redelijkerwijs niet als een zorgvuldig genomen watertoets kan worden beschouwd.

De verwerende partij verwijst naar de eigenlijke watertoets om te besluiten dat er geen waterhinder te verwachten valt, maar deze redenering treden de verzoekende partijen (I en II) niet bij. Hun kritiek gaat immers net uit naar de zorgvuldigheid van de watertoets, het gaat dan ook niet op om naar deze onzorgvuldig vastgestelde watertoets te verwijzen om te besluiten dat er geen waterhinder te verwachten is.

4.

De verwerende partij voegt nog toe in haar laatste nota dat de specifieke motivering in verband met de waterdoorlatendheid van de 12cm dikke steenslagverharding, die geen bijzondere maatregelen noodzakelijk maakt en de overweging met betrekking tot het dakoppervlakte van de aansluitcabine niet in vraag worden gesteld zodat de overwegingen met betrekking tot de watertoets onverminderd actueel blijven en de toets van de zorgvuldigheid doorstaan.

Beoordeling door de Raad

1.

Artikel 8, §1 DIWB luidt als volgt:

“De overheid die moet beslissen over een vergunning, plan of programma als vermeld in § 5, draagt er zorg voor, door het weigeren van de vergunning of door goedkeuring te weigeren aan het plan of programma dan wel door het opleggen van gepaste voorwaarden of aanpassingen aan het plan of programma, dat geen schadelijk effect ontstaat of zoveel mogelijk wordt beperkt en, indien dit niet mogelijk is, dat het schadelijk effect wordt hersteld of, in de gevallen van de vermindering van de infiltratie van hemelwater of de vermindering van ruimte voor het watersysteem, gecompenseerd.

Wanneer een vergunningsplichtige activiteit, een plan of programma, afzonderlijk of in combinatie met een of meerdere bestaande vergunde activiteiten, plannen of programma's, een schadelijk effect veroorzaakt op de kwantitatieve toestand van het grondwater dat niet door het opleggen van gepaste voorwaarden of aanpassingen aan het plan of programma kan worden voorkomen, kan die vergunning slechts worden gegeven of kan dat plan of programma slechts worden goedgekeurd omwille van dwingende redenen van groot maatschappelijk belang. In dat geval legt de overheid gepaste voorwaarden op om het

schadelijke effect zoveel mogelijk te beperken, of indien dit niet mogelijk is, te herstellen of te compenseren.

De overheid die oordeelt over de afgifte van een planologisch of stedenbouwkundig attest als vermeld in artikel 4.4.24 en 5.3.1 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, moet in redelijkheid nagaan of de aanvraag door het opleggen van gepaste voorwaarden of aanpassingen de watertoets kan doorstaan.“

Artikel 8, §2, tweede lid DIWB bepaalt het volgende:

“De beslissing die de overheid neemt in het kader van § 1 wordt gemotiveerd, waarbij in elk geval rekening wordt gehouden met de relevante doelstellingen en beginselen van het integraal waterbeleid”.

Artikel 3, §2, 17° DIWB luidde ten tijde van het nemen van de bestreden beslissing als volgt:

“Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder :

(...)

17° schadelijk effect : ieder betekenisvol nadelig effect op het milieu dat voortvloeit uit een verandering van de toestand van watersystemen of bestanddelen ervan die wordt teweeggebracht door een menselijke activiteit; die effecten omvatten mede effecten op de gezondheid van de mens en de veiligheid van de vergunde of vergund geachte woningen en bedrijfsgebouwen, gelegen buiten overstromingsgebieden, op het duurzaam gebruik van water door de mens, op de fauna, de flora, de bodem, de lucht, het water, het klimaat, het landschap en het onroerend erfgoed, alsmede de samenhang tussen een of meer van deze elementen”.

Uit het geheel van deze bepalingen volgt dat een beslissing waarbij een stedenbouwkundige vergunning wordt verleend een formele motivering moet bevatten waaruit blijkt dat de in artikel 8, §1 DIWB bedoelde watertoets is uitgevoerd. Uit die motivering moet meer bepaald blijken, hetzij dat uit de werken waarvoor de vergunning wordt verleend geen schadelijke effecten kunnen ontstaan als bedoeld in artikel 3, §2, 17° van het voormelde decreet, hetzij dat zulke effecten wel kunnen ontstaan, maar dat die door het opleggen van gepaste voorwaarden zoveel mogelijk worden beperkt of hersteld. Enkel met de formeel uitgedrukte motieven mag rekening worden gehouden.

2.

Het zorgvuldigheidsbeginsel impliceert dat een vergunningverlenend bestuursorgaan, zoals de verwerende partij, haar beslissing op een zorgvuldige wijze moet voorbereiden en derhalve dient te steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld. De zorgvuldigheid verplicht de verwerende partij onder meer om zorgvuldig te werk te gaan bij de voorbereiding van de bestreden beslissing en ervoor te zorgen dat de feitelijke en juridische aspecten van het dossier deugdelijk onderzocht worden, zodat zij met kennis van zaken kan beslissen

3.

De bestreden beslissing bevat volgende watertoets:

“ ...

WATERTOETS

Overeenkomstig artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 en latere wijzigingen betreffende het integraal waterbeleid dient de aanvraag onderworpen te worden aan de watertoets. Het

Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 (BS 31/10/2006) en latere wijzigingen stelt nadere regels vast voor de toepassing van de watertoets. De aanvraag werd getoetst aan het watersysteem, aan de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid, en aan de bindende bepalingen van het bekkenbeheerplan.

Het advies van de dienst waterlopen van de provincie Vlaams-Brabant stelt het volgende: "Het voorwerp van de aanvraag grens niet rechtstreeks aan een waterloop. Volgens de overstromingskaart van Vlaanderen ligt enkel het perceel nr 256g in mogelijk overstromingsgevoelig gebied afkomstig van oppervlakkig afspoelend hemelwater.

Het schadelijk effect op de bescherming tegen wateroverlast en overstromingen kan beperkt worden door te voldoen aan de voorwaarden vermeld in de provinciale stedenbouwkundige verordeningen inzake afkoppeling van hemelwater afkomstig van dakvlakken en van verharde oppervlakken."

De betrachte 12 cm dikke steenslagverhardingen zijn waterdoorlatend. Voor deze verhardingen, conform de provinciale stedenbouwkundige verordening inzake afkoppeling van hemelwater afkomstig van hemelwater afkomstig van verharde oppervlakten, dienen geen bijzondere maatregelen getroffen worden.

De dakoppervlakte van de aansluitcabine op elk van de 4 percelen bedraagt slechts 4,5 x 2,5 m. Voor een dakoppervlakte vanaf 50 m² moet, conform de provinciale stedenbouwkundige verordening inzake afkoppeling van hemelwater afkomstig van dakvlakken, een hemelwaterput en pomp voorzien worden. Gezien de oppervlakte slechts 11,25 m² bedraagt is dit niet vereist.

De aanvraag voldoet bijgevolg aan de watertoets.

..."

De Raad stelt vast dat deze watertoets de letterlijke overname is van de watertoets uit de vernietigde beslissing van 6 februari 2013. De verwerende partij baseert zich dan ook op het advies van de dienst waterlopen van de provincie Vlaams-Brabant van 17 oktober 2012.

Na de vernietigde beslissing van 6 februari 2013 is er een meer recente watertoetskaart van 1 september 2014 beschikbaar gesteld, die ook van toepassing was ten tijde van het nemen van de bestreden beslissing. Op basis van het zorgvuldigheidsbeginsel is de verwerende partij verplicht om bij het hernemen van het dossier na vernietiging de relevantie en actualiteit van de adviezen te onderzoeken en haar beslissing te nemen op basis van juiste feitelijke gegevens. Indien er zich relevante wijzigingen hebben voorgedaan in de bestaande toestand, dient de verwerende partij de actuele gegevens te betrekken in haar beoordeling. Aangezien een meer recente watertoetskaart beschikbaar was op het ogenblik van het nemen van de bestreden beslissing diende zij de aanvraag dan ook hieraan af te toetsen en te bespreken en desnoods om een nieuw advies te verzoeken.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

E. Zesde middel (I en II)

Standpunt van de partijen

1.

In dit middel voeren de verzoekende partijen (I en II) de schending aan van de artikelen 4.3.2 en 4.3.3 en volgende en bijlage II van het DABM, de artikelen 2, 3, 4 en volgende van de richtlijn 2011/92/EU van 13 december 2011 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (hierna Project-MER-Richtlijn), de artikelen 2 en 3 Motiveringswet en de materiële motiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

De verzoekende partijen stellen dat uit de vergunningsbeslissing moet blijken dat er afdoende rekening is gehouden met de concrete effecten van het beoogde project en de mogelijke kwetsbaarheid van de omgeving. Een verwijzing naar de beoordeling in het licht van de milieuvergunningsaanvraag is volgens de verzoekende partijen niet voldoende.

De m.e.r.-screeningsbeslissing doet geen uitspraak over:

- Het aspect veiligheid en de verschillende Seveso-opslagruimtes in de buurt;
- Het aspect landschap;
- De hinderaspecten zoals ijsvorming.

Ook de hinder en de effecten op de verzoekende partij (I) worden niet *in concreto* besproken terwijl de afstand tot WT3 slechts 65m bedraagt.

Een zorgvuldige overheid toetst bovendien of de documenten waarop zij zich steunt nog actueel zijn. Dit des te meer nu de nota's waarop de m.e.r.-screeningsbeslissing zich steunt reeds 4 jaar oud zijn. De m.e.r.-screeningsbeslissing baseert zich dan ook op verouderde gegevens, wat bijvoorbeeld blijkt uit de keuze van het type van windturbine.

2.

De verwerende partij antwoordt dat het volstaat de m.e.r.-screening in de bestreden beslissing er op na te lezen om te zien dat de verschillende aspecten geluidshinder, slagschaduwhinder, veiligheid, landschap, fauna, flora en water elk uitvoerig aan bod zijn gekomen en concreet gemotiveerd zijn.

De verwerende partij betwist dat er enkel een verwijzing zou zijn gebeurd naar de milieuvergunningsaanvraag. Er wordt rekening gehouden met de milieuvergunning en niet eenvoudigweg naar verwezen, eveneens met de specifieke situatie voor het bedrijventerrein en met het feit dat de windturbines reeds op het terrein aanwezig zijn en in werking.

3.

De verzoekende partijen (I en II) voegen niets wezenlijks toe in hun wederantwoordnota.

4.

De verwerende partij verwijst in haar laatste nota nog naar de veiligheidsstudie die werd uitgevoerd.

Beoordeling door de Raad

De bestreden beslissing beoordeelt de veiligheidsaspecten van de aanvraag als volgt:

“ ...

De veiligheidsstudie in bijlage 19 van de lokalisatienota werd uitgevoerd door een erkend veiligheidsdeskundige. In deze studie wordt aangetoond dat aan het criterium voor plaatsgebonden risico voor de gebieden met woonfunctie en voor terreinen met kwetsbare locaties voldaan wordt. De risicocontour voor gebieden met woonfunctie bedraagt immers minder dan een cirkel van 150m rond elke windturbine. Het Klein hof te Bollebeek in de Terheideboslaan is de dichtstbijzijnde locatie met een potentiële woonfunctie, Vermits deze hoeve op ca. 190m ligt van WT4, wordt ook hier voldaan aan het criterium voor plaatsgebonden risico. Ook toont de veiligheidsstudie aan dat aan het groepsrisico en de indirecte risico's wordt voldaan. Dat wordt ook zo bevestigd in de milieuvergunning. De afstanden tot ondergrondse pijpleidingen bedraagt 350m, de afstand tot hoogspanningslijnen meer dan 150m en de tiphoogte minder dan 150m AGL, zodat het

*project positieve adviezen heeft gekregen van de eigenaars van de pijpleidingen, het directoraat generaal van de luchtvaart en van de beheerder van het hoogspanningsnetwerk Elia.
...*

Bij de bespreking van de indirecte risico's in deze veiligheidsstudie komt het nabijgelegen Seveso-bedrijf aan bod en overige bedrijven waar gevaarlijke producten aanwezig zijn. De verwerende partij verwijst naar deze bevindingen uit de studie en sluit zich zo hierbij aan. Samen met de verzoekende partijen (I en II) stelt de Raad vast dat de m.e.r.-screening in de bestreden beslissing voornamelijk uitgaat van het risico voor gebieden met woonfunctie en terreinen met kwetsbare locaties. Specifieke hinderaspecten zoals ijsvorming voor de nabijgelegen bedrijfsgebouwen komt niet aan bod in de m.e.r.-screening.

Verder stelt de Raad samen met de verzoekende partijen (I en II) vast dat de m.e.r.-screeningsnota gevoegd bij de aanvraag intussen vier jaar oud is en niet meer volledig actueel. Op basis van het zorgvuldigheidsbeginsel is de verwerende partij ertoe gehouden om bij het hernemen van het dossier na vernietiging de relevante en actualiteit van de gegevens te onderzoeken en bespreken.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

F. Overige middel

Het overig middel van de verzoekende partijen (I en II) wordt niet behandeld aangezien ze niet tot een ruimere vernietiging kan leiden.

VII. INJUNCTIE

De Raad legt de verwerende partij op om een nieuwe beslissing te nemen over de aanvraag en legt hiertoe een termijn op van zes maanden, wat moet volstaan om tegemoet te komen aan de gegrond bevonden middelen die desgevallend aanleiding geven tot een actualiseren van de relevante gegevens, een onderzoek naar de relevantie en actualiteit van de verleende adviezen en het inwinnen van nieuwe adviezen.

VIII. KOSTEN

Met toepassing van artikel 33 DBRC-decreet legt de Raad de kosten van het beroep ten laste van de partij die ten gronde in het ongelijk gesteld wordt.

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. De Raad vernietigt de beslissing van de verwerende partij van 28 oktober 2016, waarbij aan de cvba ECOPOWER een stedenbouwkundige vergunning verleend wordt voor het bouwen van vier windturbines met een vermogen van maximaal 3400 kW per windturbine, een maximale tiphoogte van 150m en een rotordiameter van maximaal 114m.
2. De Raad beveelt de verwerende partij een nieuwe beslissing te nemen over de aanvraag van de cvba ECOPOWER en dit binnen een termijn van 6 maanden te rekenen vanaf de dag na de dag van de betekening van dit arrest.
3. De Raad legt de kosten van het beroep, bepaald op 875 euro, ten laste van de verwerende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel in openbare zitting van 11 september 2018 door de zesde kamer.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de zesde kamer,

Elien GELDERS

Karin DE ROO